

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การบริหารตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกำแพง ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกำแพง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ซึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังนี้
ธงชัย วงษ์ชัยสุวรรณ (2540 : 2) ได้ให้ความหมาย การบริหาร ว่ามาจากภาษาอังกฤษว่า Administrator มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่าจัดการ หรือ Management โดยทั่วไปมีแนวโน้มว่าจะใช้คำว่าบริหาร กับการดำเนินการในภาครัฐ และการจัดการสำหรับการดำเนินการในภาคเอกชนเป็นส่วนใหญ่ และในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะใช้คำศัพท์ ทั้ง 2 คำ ในลักษณะที่สามารถแทนกันได้

สมคิด บางโม (2540 : 11-12) มีความเห็นว่า การบริหาร คือ ศิลปะการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ในองค์กร และนอกองค์กร เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ จากความหมายดังกล่าวจะเห็นว่า การบริหารมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. การบริหาร การจัดการ เป็นศิลปะในการใช้คนทำงาน
2. การบริหาร การจัดการต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน คือ คน เงิน วัสดุ และ อุปกรณ์

3. การบริหาร การจัดการ เป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล

ศิริพร พงษ์ศรีโรจน์ (2540 : 13) กล่าวว่า การบริหาร เป็นศิลปะในการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่มบุคคล ซึ่งทำหน้าที่บริหารในองค์กร โดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดองค์การการจัดคนเข้าทำงาน การสั่งการและการควบคุมกิจการ ให้ดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายขององค์กร ด้วยความประหยัดและมีประสิทธิภาพ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 444) ให้ความหมายการจัดการว่า การจัดการคือ กระบวนการนำทรัพยากรการบริหารมาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร คือ 1) การวางแผน(Planning) 2)การจัดองค์การ(Organizing) 3) การชี้นำ (Leading) และ 4) การควบคุม (Controlling) ซึ่งจากความหมายดังกล่าวมีคำสำคัญ 3 คำ คือ กระบวนการ ทรัพยากรการบริหาร และวัตถุประสงค์

สุชาติ ประชากุล (2541 : 43) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร หมายถึง การใช้คนและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามแผนที่วางไว้ หรือการจัดสรรการใช้กำลังคน กำลังเงิน กำลังวัสดุ และเวลาที่มีอยู่ให้ได้ผลมากที่สุด โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด หรือการอำนาจธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งโดยปกติแล้วเกี่ยวข้องกับการใช้คน เงิน วัสดุ ให้สอดคล้องได้ส่วนดีอย่างดีที่สุด เพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ต้องการ

ธีระ รุญเจริญ (2542 : 18) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร ว่าหมายถึง การทำงานให้สำเร็จ โดยการเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็แผนการดำเนินงานและทรัพยากรสนับสนุน ดังนั้น การบริหารจึงเป็นงานที่เกี่ยวกับคนและงาน โดยมีจุดมุ่งหมายคือความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สมยศ นาวิการ (2543 : 14) กล่าวว่า การบริหาร คือ กระบวนการของการทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ผู้อื่น การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นเพื่อสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพด้วย การบริหารจะมีประสิทธิภาพเมื่อการบริหารบรรลุผลสำเร็จที่ต้องการ การบริหารจะมีประสิทธิภาพถ้าทรัพยากรขององค์กรถูกใช้อย่างประหยัด

พงศ์สันห์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรีมณี (2545 : 3) ได้ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นความพยายามในการดำเนินงานหรือเป็นขบวนการใด ๆ ของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจเอาไว้ โดยคำนึงถึงการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ เป็นการทำงานหรือเป็นขบวนการที่เกิดขึ้นในองค์การ

วิโรจน์ สารรัตนะ (2546 : 15) ได้ให้ความหมายของ การบริหาร ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหารอย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สมพงษ์ เกษมสิน (2546 : 14) ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administration Resource) มาประกอบการบริหารตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2546 : 27) ให้ความหมายการบริหารว่า เป็นการทำงานด้วยความพยายามของมนุษย์ (อย่างน้อย 2 คน) และทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อทำให้เกิดผลตามต้องการ

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานในองค์การหรือหน่วยงานภายใต้การนำของผู้บริหารเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานปฏิบัติงาน ดำเนินงานตามกระบวนการบริหารที่สำคัญ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำ (Leading) การควบคุม (Controlling) เพื่อให้เกิดผลงานตามวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้การใช้ทรัพยากรทางการบริหารที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักการและความสำคัญของการบริหาร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอหลักการและความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

สุพิน เกษาคุปต์ (2544 : 13) ได้กล่าวถึงหลักการบริหาร ของ Henri Fayol ได้กำหนดไว้ 14 ประการ ซึ่งยังได้รับความนิยมและนำมาใช้ในการปฏิบัติงานในปัจจุบัน คือ

1. หลักการแบ่งงาน (Division of Work) ตามลักษณะงานและความถนัดของคน

2. อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ (Authority and Responsibility) จะต้องได้สัดส่วนกันจึงจะสามารถบริหารงานได้
3. วินัย (Discipline) เป็นสิ่งสำคัญที่พนักงานทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม ข้อตกลงและกฎระเบียบต่าง ๆ
4. เอกภาพการบังคับบัญชา (Unity of Command) คือมีผู้บังคับบัญชาสูงสุดเพียงคนเดียวในองค์กรหนึ่ง ๆ
5. เอกภาพของทิศทางการทำงาน (Unity of Direction) เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อนำไปสู่ทิศทางและเป้าหมายเดียวกัน
6. สมาชิกจะต้องยอมรับในเป้าหมายหลักขององค์กร และยอมให้มีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนตัว (Subordination of Individual Interest of General Interest)
7. การจ่ายค่าตอบแทน (Remuneration) จะต้องมีความเป็นธรรมและสร้างความพอใจให้แก่ทั้งนายจ้างและลูกจ้าง
8. ระดับของการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ (Centralization) จะต้องมีความเหมาะสมซึ่งจะต้องมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละองค์การ
9. มีการจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาตามตำแหน่งลดหลั่นกันไป (Scalar Chain)
10. มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order)
11. มีความเสมอภาค (Equity) กล่าวคือ ผู้อยู่ใต้การบังคับบัญชาจะต้องได้รับการปฏิบัติ ด้วยความมีเมตตา เท่าเทียมกันและยุติธรรม
12. ผู้บริหารจะต้องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiation)
13. ต้องมีความมั่นคงในอาชีพ (Stability of Tenure) เพราะความไม่มั่นคงในอาชีพการลาออก เป็นทั้งต้นเหตุและผลของการจัดการที่ไม่ดี
14. การมีวิญญาณกลุ่ม (Espirited Corps) ทำให้เกิดพลังอำนาจในองค์การ สมพงษ์ เกษมสิน (2546 : 14) ได้กล่าวถึงลักษณะและความสำคัญของการบริหารไว้ ดังนี้
 1. การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ด้วยกันอย่างผาสุก

2. จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิชาการ ด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคม และโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยชี้ให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญ และความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ฉะนั้นความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะที่ต้องใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือซึ่งนักบริหารจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยสั่งการนี้เองเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัว หรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับบริหารอยู่เสมอ ดังนั้นการบริหารจึงเป็นเรื่องน่าสนใจและจำเป็นต้องการที่จะดำรงชีพอย่างฉลาด

ธงชัย สมบูรณ์ (2549 : 25) ได้สรุปความสำคัญของการบริหารไว้ว่า การบริหารนั้นได้เจริญเติบโตควบคู่กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ และเป็นสิ่งที่ช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็นผลทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น การบริหารเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิชาการด้านต่าง ๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น การบริหารเป็นมรรควิธีที่สำคัญในอันที่จะนำสังคมและโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า การบริหารทำให้ทราบถึงแนวโน้ม ทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กร ฉะนั้น ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองอยู่เป็นอันมาก การบริหารมีลักษณะต้องที่ใช้การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารต้องคำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ และการวินิจฉัยนี้เองที่เป็น

เครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือในองค์กรย่อมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างฉลาด การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งคู่กันไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้ ดังที่กล่าวกันว่า การเมืองกับการบริหารนั้นเปรียบเสมือนคนละด้านของเหรียญบาทอันเดียวกัน ฉะนั้นการศึกษาวิชาการบริหารจึงต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางการเมืองด้วย

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2549 : 37) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารว่า หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐ และหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับคน สิ่งของ และหน่วยงาน โดยครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ เช่น การบริหารคน (Man) การบริหารเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Material) การบริหารงานทั่วไป (Management) และการบริหารจริยธรรม (Morality) เช่นนี้ เป็นการนำ ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญต่อการบริหาร ที่เรียกว่า 5 M แต่ละตัวมาเป็นแนวทางในการให้ความหมายและการบริหารต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ การบริหารต้องมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง การบริหารต้องเป็นงานร่วมกันของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป การบริหารต้องมีลักษณะเป็นการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรบริหารเป็นปัจจัยพื้นฐาน

โดยสรุป หลักการและความสำคัญของการบริหาร หมายถึง การบริหารหน่วยงานโดยอาศัยกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานร่วมดำเนินงานตามกระบวนการทางการบริหาร เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานภายใต้การใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้หน่วยงานสามารถดำรงอยู่ได้

3. กระบวนการบริหาร

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงกระบวนการบริหาร ไว้ดังนี้

สมคิด บางโม (2540 : 138) ให้ความหมายของกระบวนการบริหาร หมายถึง วิธีการที่หน่วยงานสั่งการและปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมาย การดำเนินงานที่คิดว่าจะเป็นการทำให้คนอื่นทำงานนั้นให้สำเร็จ ดังนั้น หน้าที่ของศูนย์บริหารก็คือ การดำเนินงานตามขั้นตอนของการบริหารนั่นเอง โดยมีหน้าที่หลักที่สำคัญ คือ

1. การวางแผน (Planning) คือ การกำหนดเป้าหมายว่าต้องการให้อะไรเกิดขึ้นที่ไหนเมื่อไร โดยใคร และด้วยวิธีการอย่างไร
2. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การแบ่งงานกันทำ การจัดสายการบังคับบัญชาและการคัดเลือกหรือสรรหาบุคลากรให้มาปฏิบัติหน้าที่ตามแผน

3. การบังคับบัญชา (Commanding) คือ การบังคับบัญชาสั่งการให้บุคลากรเหล่านั้นปฏิบัติหน้าที่ แต่กระทำหน้าที่ของบุคลากรตามการสั่งการของผู้บังคับบัญชา อาจมีปัญหาขัดแย้งกันหรือไม่สัมพันธ์กัน

4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การจัดระเบียบการทำงานและการติดต่อกันเพื่อให้งาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ไม่ทำให้งานซับซ้อนขัดแย้งกัน หรือเหลื่อมล้ำกัน และดำเนินไปอย่างราบรื่น

5. การควบคุม (Controlling) คือ การกำกับดูแลการบริหารงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้ทราบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนหรือเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายของแผนมากน้อยเพียงใด เป็นเพราะเหตุใด ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องมีการปรับแผน หรือการวางแผนใหม่ (Replanning) และเมื่อมีการปรับแผน คือ การวางแผนใหม่และอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลง หรือปรับองค์กรใหม่ (Reorganizing) เป็นวงจรอย่างนี้เรื่อย ๆ

คีรีวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่น ๆ (2541 : 11) กล่าวว่า กระบวนการบริหาร เป็นการออกแบบ และรักษาซึ่งสภาพแวดล้อมของบุคคลร่วมกันในกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือหมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การวางแผน (Planning) เป็นสิ่งที่องค์กรต้องการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
2. การจัดองค์กร (Organizing) การใช้ความพยายามโดยการกำหนดงานและความสำคัญของอำนาจหน้าที่

3. การชักนำ (Leading) เป็นการใช้อิทธิพลเพื่อจูงใจพนักงานให้ปฏิบัติงาน และนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ระบุไว้

4. การควบคุม (Controlling) การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น มนุษย์ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเงิน ทรัพยากรข้อมูลขององค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพ

สุพิน เกษาคุปต์ (2544 : 12) ได้ให้ทัศนะว่าผู้บริหารต้องมีหน้าที่ ที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) คือ การคิดการล่วงหน้า
2. การจัดองค์กร (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างของสายงาน ตำแหน่งงานและ อำนาจหน้าที่ต่าง ๆ

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) คือ การดูแลสั่งการให้งานเป็นไปด้วยความถูกต้องเรียบร้อย

4. การประสานงาน (Coordinating) คือ การดูแลควบคุมและอำนวยความสะดวกให้ ผู้ทำงาน สามารถทำงานได้โดยสะดวกเต็มความสามารถ

5. การควบคุม (Controlling) คือ การควบคุมให้งานดำเนินไปตามแผนที่วางเอาไว้

โดยสรุป กระบวนการบริหารงานเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมายขององค์กร โดยอาศัยหน้าที่หลักทางการบริหาร อย่างน้อย 4 ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์การ การนำหรือการสั่งการ และการควบคุม ซึ่งกระบวนการดังกล่าวโดยปกติมีผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบที่จะให้มีการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4. ทรัพยากรทางการบริหาร

การบริหารองค์การจะประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องอาศัยทรัพยากรทางการบริหารมาเป็นปัจจัย ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารองค์การประสบผลสำเร็จได้ ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงทรัพยากรทางการบริหารไว้มีความสอดคล้องกัน ดังนี้

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และสมาน รังสิโยภุชญ์ (2542 : 1) ได้กล่าวว่าปัจจัยต่าง ๆ ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และวิธีการปฏิบัติงาน

ธงชัย สันติวงษ์ (2543 : 7-8) ได้กล่าวถึงปัจจัยในการจัดการที่เป็นมูลเหตุที่สำคัญผู้บริหารทุกคนต้องสนใจในงานด้านการบริหารจัดการ คือ

1. คน (Man) ทรัพยากรบุคคลที่ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่ง ที่จะก่อผลสำเร็จให้กับกิจการ ได้อย่างมากทั้งนี้ในแง่ของปริมาณและคุณภาพ
2. เครื่องจักร (Machine) คือ เครื่องจักร อุปกรณ์ที่จัดหาและซื้ออย่างพิถีพิถัน เพื่อใช้ปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่า
3. เงินทุน (Money) นับเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การสนับสนุนในการจัดหาทรัพยากรเพื่อหล่อเลี้ยงและเอื้ออำนวยให้กิจกรรมขององค์การดำเนินไปโดยไม่ติดขัด
4. วัสดุสิ่งของ (Material) ถือเป็นปัจจัยที่มีปริมาณและมูลค่าสูงไม่ต่างไปจากปัจจัยตัวอื่น ๆ เพราะวัตถุดิบและสิ่งของเหล่านี้จะต้องมีการจัดหามาใช้ดำเนินการผลิต

พงศ์ลัคน์ ศรีสมทรัพย์ และชลิตา ศรีสมณี (2545 : 3-5) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ ทรัพยากรทางการบริหารว่า ในการบริหารงานใด ๆ อาจแยกทรัพยากรการบริหารได้เป็น 4 ประเภท ที่เรียกว่า 4 M ได้แก่

1. ทรัพยากรมนุษย์ (Man) มนุษย์เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของการเกิดองค์การ และการบริหาร กล่าวได้ว่าองค์การและการบริหารทำให้เกิดระบบแบ่งหน้าที่กันทำงานโดยยึดหลักความสามารถและความถนัด (Division of Work and Specialization) ความรู้ในเรื่อง การแบ่งหน้าที่กันทำงานจัดเป็นเทคโนโลยีของสังคมอย่างหนึ่ง ส่วนความสามารถและความ ถนัดของมนุษย์เป็นสิ่งที่สามารถฝึกฝนและพัฒนาตามระดับสติปัญญา และระบบการศึกษา ของสังคม

2. ทรัพยากรในรูปเงินทุน (Money) เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ทรัพยากรอื่น ๆ เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าพัฒนาบุคลากรจัดเป็นค่าใช้จ่ายในด้านการจัดหา ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เงินยังเป็นปัจจัยในการจัดหาเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมถึงเป็น ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาองค์ความรู้ในการบริหาร

3. ทรัพยากรในรูปวัสดุสิ่งของ (Material) วัสดุสิ่งของจัดเป็นอุปกรณ์ที่ อำนวยความสะดวกในการบริหารอาจมองได้ว่าเป็นเทคโนโลยีทางการบริหาร พิจารณาได้ ตั้งแต่ อาคารที่ทำงาน อุปกรณ์เครื่องใช้ในสำนักงาน รถยนต์ เครื่องมือสื่อสาร ตลอดจน วัสดุคืบต่าง ๆ รวมไปถึงเครื่องจักรกลที่จำเป็น สิ่งเหล่านี้อาจพิจารณาได้ว่าเป็นนวัตกรรม ทางวัตถุที่มนุษย์มีการพัฒนาถ่ายทอดสืบต่อกันมา จัดได้ว่าเป็นเทคโนโลยีในการบริหารงาน

4. ความรู้ในการจัดการ (Management) ความรู้ในการจัดการเป็น ความสามารถของผู้บริหารในอันที่จะดูแล และประสานกิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินลุล่วงไปตาม วัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความรู้ในการจัดการอาจเกิดได้จากประสบการณ์ใน ฐานะที่เคยเป็นผู้ปฏิบัติงานในแผนกต่าง ๆ ขององค์การ อยู่ในองค์การมานานหลาย ๆ ปี รวมทั้งการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ขององค์การเองจากอดีตถึงปัจจุบัน

สรุปได้ว่า การบริหารองค์การจะบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ได้มากน้อย เพียงใดนั้น จะต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นองค์ประกอบในการดำเนินงาน แต่ที่สำคัญ ซึ่งขาดไม่ได้สำหรับบริหารงานในองค์การให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบ ที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยหรือทรัพยากรที่ใช้ในการบริหารจัดการ โดยแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2547 เพื่อเป็นแนวทาง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกันแบ่งมาตรฐานออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 3) ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และ 4) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน และต่อมาในปี พ.ศ. 2553 กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เห็นว่า มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2547 สมควรจะปรับปรุงเนื้อหาหลักเกณฑ์ หรือหนังสือสั่งการต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับนวัตกรรมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปจึงได้ดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 1-55)

มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

1. การบริหารงาน

1.1 การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีความพร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งบุคลากรที่รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน กอง และสำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1.1.1 การจัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการ ไม่น้อยกว่า 20 คน

1.1.2 จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

1.1.3 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.4 จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจสำมะโนประชากร เด็กเล็กอายุ 2-5 ปี แผนรับนักเรียน การจัดบุคลากร การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น

1.1.5 จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1.6 รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ กรณีที่ไม่มีสถานก่อสร้างเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้าง และการบริหารจัดการศูนย์ ฯ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 การย้าย และรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.2.2 ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3 การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด เพื่อดำเนินการ ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1.3.1 จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน

1.3.2 นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น

1.3.3 จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน

1.3.4 รายงานการขุบเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการ

ปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ

1.4 การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และ จิตใจ สังคมและสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมเพื่อให้เด็กเล็กได้รับทราบการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

1.4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษา

ในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นปีการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

- 1) ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม
วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม
- 2) ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน
วันปิดภาคเรียน วันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดเรียนในวันทำการถัดไป

1. กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนแตกต่างกันไป จากที่กำหนดไว้ตามข้อ 1.4.1 สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้น

2. การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิดและปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

1.4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่ อาหาร กลางวัน อาหารว่าง เครื่องนอน อาหารเสริม (นม) วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุ

ครูภัณฑ์ การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข
บริการอื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

1.4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริม
พัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กอายุ 2 ถึง 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
นั้น หรือใกล้เคียงได้ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.4 จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็ก
มีการพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา) เหมาะสม
ตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1.4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา
ฝึกอบรมจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน
หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะ
ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำ
คำสั่งปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

1.4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียน หรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามข้อ
1.4.5 ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแล
เด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
การเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุ
อุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่าง ๆ หรืองานด้าน
การศึกษาปฐมวัยอื่น

1.5 คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือก
และแต่งตั้งโดยกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชน และผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้

- 1.5.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา
- 1.5.2 ผู้นำทางศาสนา
- 1.5.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 1.5.4 ผู้แทนชุมชน

1.5.5 ผู้แทนผู้ปกครอง

1.5.6 ผู้แทนครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

ให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน โดยมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการ โดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม ให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พิจารณาเสนอแผนงาน โครงการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ฯ ตามหลักวิชาการ และแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
7. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

2. การบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางดังนี้

2.1 งบประมาณที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครอง

ท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดสรรเป็นเงินอุดหนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปใช้จ่าย ดังนี้ ค่าอาหารเสริมนม ค่าอาหารกลางวัน ค่าตอบแทน และค่าครองชีพของบุคลากร ค่าวัสดุการศึกษา ค่าพาหนะนำส่งเด็กไปสถานพยาบาล ทุนการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หรือศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และอื่น ๆ โดยดำเนินการเบิกจ่ายรายการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร

2.2 งบประมาณเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการจัดหางบประมาณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

2.2.1 จัดทำแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระยะ 3 ปี เพื่อนำเข้าสู่

แผนพัฒนาการศึกษา และแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอขอความเห็นชอบสภาท้องถิ่น

- 1) จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
- 2) จัดทำแผนจัดหาวัสดุ
- 3) ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการ

การพัสดุฯ

4) จัดทำสมุดคุมงบประมาณรายจ่ายในหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อการรายงานและการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ

2.3 งบประมาณเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 การจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน

และสื่อ ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการดังนี้

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ

อุปกรณ์การเรียน วัสดุพัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก กอง และหัวหน้าส่วนการศึกษา หรือผู้แทน เป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ

ศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ปกครองใน
จำนวนที่เหมาะสม เป็นกรรมการ

2) แจ้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครู
ผู้ดูแลเด็ก สำรวจความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน และ
อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ
จิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็กแต่ละวัย

3) ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทย
ว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4) จัดทำระเบียบควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์

5) ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน
ที่ได้มาให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

2.3.2 การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ ให้องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือปฏิบัติตามระเบียบ ดังต่อไปนี้

1) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 และ 3) พ.ศ. 2543

2) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการรับเงิน การเบิก
จ่ายเงิน การฝากเงิน การเก็บรักษาเงิน และการตรวจเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.
2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2548

3) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และ
วิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551

4) ระเบียบ หนังสือสั่งการของกระทรวงมหาดไทย กรม
ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. การบริหารงานบุคคล

กรณีที่เป็นพนักงานจ้าง

3.1 การสรรหา เลือกสรร และการปรับสถานภาพ

3.1.1 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการสรรหา
และเลือกสรรบุคคลเพื่อเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจมาตรฐานและหลักเกณฑ์ทั่วไป
ที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด โดยยึดหลักสมรรถนะความเท่าเทียม

ในโอกาส และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญด้วยกระบวนการที่ได้มาตรฐาน ยุติธรรม และโปร่งใสเพื่อรองรับการตรวจสอบตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยคณะกรรมการดำเนินการสรรหา เลือกรับ และ การปรับสถานภาพ ประกอบด้วย

- 1) ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือผู้ได้รับมอบหมาย เป็นประธาน
- 2) ผู้อำนวยการสำนัก กอง และส่วนการศึกษา เป็นกรรมการ
- 3) หัวหน้าสำนักปลัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการ และเลขานุการ

4) ให้นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ในคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมเป็นคณะกรรมการ ได้ตามความเหมาะสม หนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท. 0809.2/10297 ลงวันที่ 10 พฤศจิกายน 2547 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท. 0809.5/ว 85 ลงวันที่ 21 มิถุนายน 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท. 0893.4/ว 1469 ลงวันที่ 8 กรกฎาคม 2551

3.1.2 การกำหนดอัตราบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1) ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 1 อัตรา มีอัตราครูผู้ดูแลเด็กเป็นไปตามสัดส่วน (ครู : นักเรียน) 1 : 20 หากมีเศษตั้งแต่ 10 คน ขึ้นไป ให้เพิ่มครูผู้ดูแลเด็กได้อีก 1 คน โดยจัดการศึกษาห้องละ 20 คน

2) สำหรับอัตราผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และตำแหน่งอื่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้มีได้ตามจำนวนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับฐานะการคลังขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1.3 การปรับสถานภาพพนักงานจ้างทั่วไปตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และครูผู้ดูแลเด็ก เป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ให้ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท 0893.4/80 ลงวันที่ 10 มกราคม 2550 และหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/846 ลงวันที่ 22 เมษายน 2551

3.2 การคัดเลือกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้ดำเนินการตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท 0893.4/ว 61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 และหนังสือกรมส่งเสริมการ

ปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนที่ มท 0893.4/ว 476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 และหนังสือ
กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552
และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

3.3 การกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ สวัสดิการ

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดค่าตอบแทน สิทธิ และ
สวัสดิการของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้เป็นไปตาม
ประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น หนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริม
การปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการ
พิจารณาในเรื่องการเลื่อนค่าตอบแทน การต่อสัญญาจ้าง และอื่น ๆ ให้เป็นไปตามประกาศ
คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่น เรื่องมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานจ้าง หนังสือ
กระทรวงมหาดไทยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรณีที่จะต่อสัญญาจ้างของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก
และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งคนเดิมเป็น
ลำดับแรกกล่าวคือเมื่อสัญญาจ้างใกล้จะสิ้นสุดลง ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้ง
คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรง
ตำแหน่งซึ่งเป็นพนักงานจ้างในเบื้องต้น หากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมติ
ประเมินผลการปฏิบัติงานผู้นั้นไม่ต่ำกว่าระดับดี ก็ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา
ต่อสัญญาจ้างผู้นั้นต่อไป เพื่อให้การบริหารงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
และเกิดผลดีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3.5 การพัฒนาบุคลากร

ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีการปฐมนิเทศหัวหน้าศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่รวมทั้งการอบรม
และศึกษาดูงาน การนิเทศติดตามการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุน
การให้ทุนการศึกษาแก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และ
พนักงานจ้างในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักเกณฑ์และฐานะการคลังขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา และการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

4. การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มี 2 ประเภท ดังนี้

4.1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง

4.1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอน

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมศาสนา

4.2 การบริหารการจัดการ

4.2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนจากกรมศาสนา ให้ปฏิบัติตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารจัดการศูนย์อบรมเด็กก่อนระดับประถมศึกษาในศาสนสถาน ตามหนังสือคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ นร 0107/ว 20522 ลงวันที่ 4 ธันวาคม 2551 ดังนี้

1) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้เลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 1 ที่มอบให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการศูนย์ทั้งหมด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเลือกรูปแบบการบริหารจัดการแบบที่ 2 และ 3 ให้เป็นไปตามสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ทั้งในด้านการบริหารงาน บุคลากรงบประมาณ และวิชาการ

มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีความก้าวหน้า และมั่นคงทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ ตั้งแต่ปี 2551 เป็นต้นมา ดังนั้นในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล เรื่อง ตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการ พนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานพนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ดูแลเด็กในปัจจุบัน มีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งการสรรหาเข้าสู่ตำแหน่งดังกล่าว โดยมีคุณสมบัติเป็นไปตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดแต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ จึงได้กำหนดคุณสมบัติหัวหน้า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และครูผู้ดูแลเด็ก ออกเป็น 2 กรณี คือ กรณีสถานภาพเป็นข้าราชการ พนักงานครูท้องถิ่น และกรณีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กรณีสถานภาพเป็นข้าราชการ พนักงานครูท้องถิ่น

1.1.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

- 1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษา หรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ และ
- 2) ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ
- 3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/ว 61 ลงวันที่ 10 มกราคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น คำนวณที่ มท 0893.4/ว 476 ลงวันที่ 3 มีนาคม 2551 หนังสือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มท 0893.4/1612 ลงวันที่ 18 สิงหาคม 2552 และหนังสือสั่งการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจการตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึง การดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3.2 วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมินและจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

1.3.3 จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดประเมินผล

1.3.4 จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.3.5 ประสานความร่วมมือกับชุมชน ในการระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.3.6 เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไป และประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.3.7 นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

1.3.8 จัดทำรับประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง

1.3.9 ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. ครูผู้ดูแลเด็ก

2.1 กรณีมีสถานภาพเป็นข้าราชการ และพนักงานครูส่วนท้องถิ่น

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

1) มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่ ก.ท. กำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ และ

2) ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และ

3) มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

2.2 กรณีมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ให้มีคุณสมบัติการคัดเลือกและแต่งตั้งตามที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

2.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายดังนี้

2.3.1 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.3.2 จัดอบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย

2.3.3 ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3.4 ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

2.3.5 ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2.3.6 อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตร

กำหนด

2.3.7 จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3.8 จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

2.3.9 จัดทำวิจัยในชั้นเรียน

2.3.10 จัดหา ผลิตสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน

2.3.11 จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล

2.3.12 ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง

ชุมชน

2.3.13 พัฒนาดตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยี

เพื่อพัฒนาผู้เรียน

2.3.14 จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน

2.3.15 จัดระบบธุรการในชั้นเรียน

2.3.16 รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ

2.3.17 ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

3.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบหนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.2 สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป และพนักงานจ้างตามภารกิจ

3.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ได้แก่

3.3.1 สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก

3.3.2 ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

4. พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย ธุรการ การเงิน พัสดุ ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง ยามรักษาความปลอดภัย และพนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

4.1 คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง มีคุณสมบัติทั่วไป และคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไป และพนักงานจ้างตามภารกิจ

4.3 บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

4.3.1 ธุรการ การเงิน และพัสดุ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ทำหน้าที่ธุรการ การเงิน และพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.2 ผู้ประกอบอาหาร มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ประกอบอาหารให้ถูกสุขลักษณะ ถูกอนามัย ตามหลักโภชนาการสำหรับเด็กเล็ก แต่งกายสะอาดเรียบร้อย มีสุขภาพดีไม่เป็นโรคติดต่อ จัดสถานที่ประกอบอาหารและเครื่องครัวให้สะอาดเป็นระเบียบ มีการจัดเก็บขยะถูกสุขลักษณะ
- 2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.3 ภารโรง มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ทำความสะอาด รักษาความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ดูแลซ่อมแซมบำรุงรักษาอาคารสถานที่ และทรัพย์สินให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้และมีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.3.4 ยามรักษาความปลอดภัย มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

- 1) ดูแลรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สิน บุคลากร และเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากหัวหน้าศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก

ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ดังนั้นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และรองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมอบหมายการกำกับดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.1 กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างยั่งยืน

1.2 สนับสนุนงบประมาณด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์ การพัฒนาบุคลากร และการบริหารจัดการ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการพัฒนาศักยภาพการพัฒนเด็กปฐมวัย ทั้งคุณภาพครูผู้ดูแลเด็ก สภาพแวดล้อม วิชาการ และกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักการพัฒนเด็กปฐมวัย

1.3 ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยจัดกิจกรรมสานสายใยรักเพื่อเสริมสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว

1.4 ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือของบุคลากรในศูนย์และเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.4 ระดมทรัพยากรเพื่อการบริหารและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1.5 กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. หัวหน้าส่วนราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ได้แก่ ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษาและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- 2.1 นำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศูนย์การปฏิบัติ
- 2.2 สำรวจความต้องการของชุมชน ในการจัดตั้ง ย้าย รวม ยุบเลิก และ
ดำเนินงานตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.3 กำหนดโครงสร้างการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บุคลากร สถานที่
ตามฐานะการคลังของแต่ละท้องถิ่น
- 2.4 ควบคุม กำกับดูแลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ
และมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.5 จัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณในการจัดตั้ง และสนับสนุน
การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.6 จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอผู้บริหารองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นลงนาม
- 2.7 แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- 2.8 จัดทำระเบียบว่าด้วยการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อเสนอ
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นชอบและลงนาม
- 2.9 กำหนดแผนปฏิบัติการและงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร สื่อ หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ วัสดุครุภัณฑ์และการบริหารจัดการ
อย่างต่อเนื่อง
- 2.10 นิเทศติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้
เป็นไปตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และรายงานผลพร้อมข้อเสนอให้
ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก

1. ด้านอาคารสถานที่

1.1 ที่ตั้ง

1.1.1 สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม
และต้องไม่อยู่ในพื้นที่ อาจเสี่ยงต่ออันตราย ได้แก่ บริเวณขนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมีหรือ
สารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถ
หลีกเลี่ยงได้ ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ ตามมาตรฐานความจำเป็น และเหมาะสม

1.1.1 ไม่ควรอยู่ใกล้ถนน หรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็น ต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย

1.1.2 พื้นที่ก่อสร้างควรเป็นพื้นที่ที่สามารถรับน้ำหนักอาคารได้อย่างปลอดภัย และเป็นพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึง

1.2 จำนวนชั้นของอาคาร ควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดาน ไม่ควรน้อยกว่า 2.00 เมตร

1.3 ทางเข้า และทางออกตัวอาคาร มีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวกหากเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะฉุกเฉินต่างๆ

1.4 ประตู และหน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาด และจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่าง ควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร นับจากพื้นและหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1 เมตร เพื่อให้เด็กมองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆ มาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

1.5 บันได ไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.5 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรง และราวบันไดมีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17 เซนติเมตร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรง บันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9 ถึง 23 เซนติเมตร)

1.6 พื้นที่ใช้สอยภายใน ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอเหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้ อาจจัดรวมเป็นห้องอเนกประสงค์โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสม และข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทางดังนี้

1.6.1 บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการ ดังนี้

1) จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย ไม่มีเสียงรบกวน และแสงสว่างไม่จ้าเกินไป

2) อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆ มีความสะอาด นำไปซักฟอก ตากแดด อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม มีสภาพดี และมีเฉพาะเด็กแต่ละคนทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้วยการซักหรือผึ่งแดด เพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค และตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์ หรือแมลงต่างๆ มารบกวน ในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

1.6.2 บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้อง ต้องไม่ลื่น และไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสภาพที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของ เครื่องใช้ เช่น ตู้ โต๊ะ เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนัง หรือพื้น อย่างมั่นคง ในกรณีที่เครื่องใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่าง ๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

1.6.3 บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะอาดเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอ และเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหาร ต้องทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

1.6.4 บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้าง และเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความปลอดภัย และความปลอดภัยเป็นหลัก ดังนี้

1) สถานที่เตรียมปรุงอาหาร สะอาด เป็นระเบียบ และการขนส่งอาหารที่พร้อมบริโภค ต้องมีการปกปิด

2) มีการระบายอากาศดี ไม่มีกลิ่นควันรบกวน

3) มีความปลอดภัยสำหรับเด็ก เช่น มีการป้องกันอันตรายที่เกิดกับเด็กได้ จากมีด ของมีคม ถังแก๊ส เป็นต้น

4) โต๊ะเตรียมปรุงอาหารมีสภาพดี สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60

เซนติเมตร

5) ภาชนะใส่อาหารทำด้วยวัสดุที่ปลอดภัย เช่น สแตนเลส อลูมิเนียม เมลามีนสีขาว หรือสีอ่อน ไม่แตกง่าย หรือมีความคม

6) ที่ล้างภาชนะ ควรใช้อย่างที่มีก๊อกน้ำ หรือมีท่อระบายน้ำ ถ้าใช้กะละมังต้องมี 3 ใบ วางสูงจากพื้น อย่างน้อย 60 เซนติเมตร และบริเวณที่ล้างจะต้องมีการระบายน้ำได้ดีไม่เอะอะ

7) ล้างภาชนะ อุปกรณ์ด้วยน้ำยาล้างภาชนะ และน้ำสะอาดอีก 2 ครั้ง หรือล้างด้วยน้ำไหล

8) ภาชนะ อุปกรณ์ เมื่อล้างเสร็จแล้วต้องคว่ำให้แห้ง ห้ามเช็ดวางในตะแกรงโปร่ง สะอาด สูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

9) เจียง มีด ต้องอยู่ในสภาพดี สะอาด แยกใช้ตามประเภทของอาหาร ได้แก่ ผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์สุก เนื้อสัตว์ดิบ มีเจียงแยกใช้ตามประเภทอาหาร อย่างน้อย 3 อัน และควรทำสะอาดทันทีเมื่อใช้เสร็จ

1.6.5 ห้องปฐมพยาบาล ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และขณะอยู่ในห้องปฐมพยาบาลเด็กต้องอยู่ในสายตาของครู ผู้ดูแลเด็ก หรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องปฐมพยาบาลเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่ปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

1.6.6 บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดตัวเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดเด็ก และมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร อย่างน้อยต้องมีที่ล้างมือ และแปรงสีฟันในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำ จะต้อง มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทสะดวก พื้นไม่ลื่น แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.7 ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 แห่ง ต่อเด็ก 10 ถึง 12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอน หรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคาร จะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้ อาจคิดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสม และปลอดภัยสำหรับเด็ก แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

1.6.8 ห้องเอนกประสงค์สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหาร หรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอย

ให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมหากเป็นอาคารชั้นเดียว ต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.00 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

1.6.9 การกำจัดสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ จัดเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิด และนำออกไปทิ้งภายนอกอาคารทุกวัน

2. ด้านสิ่งแวดล้อม

2.1 ภายในอาคาร

2.1.1 แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอ ในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควรให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2 ถึง 3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะเครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2.1.2 เสียง เสียงต้องอยู่ในระดับไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียงเหมาะสม

2.1.3 การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตู และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรืออยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องติดเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศอย่างเหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตปลอดบุหรี่

2.2 ภายนอกอาคาร

2.2.1 รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมีทางเข้า และทางออก ไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2.2.2 สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น หรือเสียงที่รบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่งเพาะ หรือแพร่เชื้อโรคโดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

2.2.3 พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้ง เฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตารางเมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัย และมีจำนวนเพียงพอกับเด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้ง เป็นการเฉพาะ หรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับใช้ในพื้นที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนด หรืออาจจะจัด

กิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็กในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณลานวัด หรือในสวนสาธารณะในกรณีที่น่าเด็กออกไปเล่นนอกศูนย์ จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นสำคัญ โดยให้เด็กมีกิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

2.2.4 ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตามระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงต้องสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกั้นเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรตรวจสอบสภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งานปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

2.3 ด้านความปลอดภัย

2.3.1 มาตรการป้องกันความปลอดภัย

- 1) ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัย หรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร
- 2) ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถังดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงหัวถัง ไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร
- 3) ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนด จะต้องมีฝาปิดครอบ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
- 4) หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้า และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ทำด้วยวัสดุที่แตกหักง่าย หรือแหลมคม หากเป็นไม้ ต้องไม่มีเสี้ยนไม้ หรือแหลมคม
- 5) จัดให้มีผู้เก็บยา และเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาล วางไว้อยู่ในที่สูง สะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก
- 6) จัดให้มีวัสดุกันลื่น ในบริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมี หรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ หรือห้องส้วม ต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ
- 7) ไม่มีหลุม หรือบ่อน้ำ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม
- 8) มีระบบการล็อกประตูในทางเข้า และทางออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมีกริ่งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหาร ควรมีประตูเปิด และปิดที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้

9) ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด ฯลฯ และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย

10) มีคู่มือหรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

2.3.2 มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1) มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง

2) บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3) มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจหน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วทั้งที่ กรณีเกิดเหตุการณ์คับขัน หรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

4) มีสมุดบันทึกข้อมูลสุขภาพ และพัฒนาการของเด็ก

5) มีมาตรการในการรับ และส่งเด็ก อย่างเป็นระบบ

6) มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร

การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการเด็กเล็ก อายุ 2 ถึง 5 ปี เป็นภารกิจสำคัญในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการอบรมเลี้ยงดู และได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์หลัก ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน (ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา)

2. เพื่อพัฒนาเด็กเล็ก ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณลักษณะและสมรรถนะตามวัยโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมตามวัย

3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพ

4. เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดู ให้สอดคล้องกับชีวิตของเด็กเล็กตามบริบท และวัฒนธรรมของชุมชน สังคม ในท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมความรัก เอื้ออาทร ของสถาบันครอบครัว ชุมชน และสังคมท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มาเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี (5 ปี หมายถึง อายุ 5 ปี 11 เดือน 29 วัน) บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กเล็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคนเพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคม

2. หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้าน อย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้

2.1 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2.2 ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โคนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

2.3 พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข

2.5 ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา
ในการพัฒนาเด็ก

3. การบูรณาการหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ให้สอดคล้อง
กับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น โดยยึดหลักสูตรการ
ศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวความคิดการบูรณาการ
หน่วยการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาขึ้นจากการ
สำรวจความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในท้องถิ่น โดยการศึกษาเอกสารท้องถิ่นและ
งานวิจัย มาประกอบเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มี
ความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

4. การจัดการศึกษาปฐมวัย

4.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย

4.1.1 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) ใช้วัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กัน
- 3) มีจิตใจร่าเริงเบิกบาน แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย
- 4) รับรู้และสร้างปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว
- 5) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
- 6) ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับวัย
- 7) สนใจเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว

4.1.2 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 3 ถึง 5 ปี

- 1) ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่าง

คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

- 3) มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
- 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
- 5) ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรัก

การออกกำลังกาย

- 6) ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

- 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
- 8) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่

ดีของสังคม

- 9) ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
- 10) มีความสามารถในการคิด และการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
- 11) มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
- 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

4.2 คุณลักษณะตามวัย

4.2.1 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 2 ปี

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย สามารถวิ่งคล่องขึ้นแต่ไม่สามารถหยุดได้ทันที เดินถอยหลังได้ เดินขึ้นลงบันไดได้เองโดยวางเท้าทั้ง 2 ข้างบนบันไดขั้นเดียว สลับเท้าขึ้นบันไดได้เมื่ออายุอย่าง 3 ปี หยิบของชิ้นเล็ก ๆ ได้ แต่หลุดมือง่าย จับดินสอแท่งใหญ่ ๆ ได้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือ
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ สามารถแสดงอารมณ์ความรู้สึกต่าง ๆ ด้วยคำพูด มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง เมื่อได้รับการยอมรับหรือชมเชย มีความเป็นตัวของตัวเอง
- 3) พัฒนาการด้านสังคม สามารถเล่นร่วมกับผู้อื่น แต่ต่างคนต่างเล่น เริ่มรู้จักเล่นเป็นกลุ่มกับเด็กอื่น พยายามช่วยตัวเองในเรื่องการแต่งตัว รู้จักขอและเริ่มรู้จักให้ เริ่มรู้จักรอคอย มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา มีช่วงความสนใจกับของบางอย่าง ได้นาน 3 ถึง 5 นาที ชอบดูหนังสือภาพ ชอบฟังบทกลอน นิทาน คำคล้องจอง สนใจค้นคว้า สำรวจสิ่งต่าง ๆ เริ่มประโยคคำถาม อะไร สนใจสิ่งรอบตัว วางของซ้อนกันได้ 4 ถึง 6 ชั้น

4.2.2 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 3 ปี

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย สามารถกระโดดขึ้นลงอยู่กับที่ได้ รับลูกบอลด้วยมือและลำตัว เดินขึ้นบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปร่างกลมตามแบบได้
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ แสดงอารมณ์ตามความรู้สึกชอบที่จะให้ผู้อื่นพอใจและได้รับคำชม กลัวการพลัดพรากจากผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม สามารถรับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง ชอบเล่นแบบคู่ขนาด (เล่นของเล่นชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น) เล่นสมมติได้ รู้จักรอคอย

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่เหมือนกัน และต่างกัน ได้ บอกชื่อของตนเองได้ ขอความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา สนทนาได้ตอบ เล่าเรื่อง ด้วยประโยคสั้น ๆ ได้ สนใจนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ ร้องเพลง ท่องคำกลอน คำคล้องจอง และแสดงท่าทางเลียนแบบได้ รู้จักใช้คำถาม อะไร สร้างผลงานตามความคิดของตนเอง อย่างง่าย ๆ อยากรู้อยากเห็นทุกอย่างรอบตัว

4.2.3 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 4 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย สามารถกระโดดขาเดียวอยู่กับที่ได้ รับ ลูกบอลได้ด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้น และลงบันไดสลับเท้าได้ เขียนรูปสี่เหลี่ยมตามแบบได้ ตัดกระดาษเป็นเส้นตรงได้ กระฉับกระเฉงไม่ชอบอยู่เฉย

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ แสดงออกทางอารมณ์ได้ เหมาะสมกับบางสถานการณ์ เริ่มรู้จักชื่นชมความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น ชอบทำทนายใหญ่ ต้องการให้มีคนฟัง คนสนใจ

3) พัฒนาการด้านสังคม สามารถแต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องส้วม ได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อน และหลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่น เข้าที่ได้

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถจำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้ บอกชื่อและนามสกุลของตนเองได้ พยายามแก้ปัญหาด้วยตนเองหลังจากได้รับคำชี้แนะ สนทนาได้ตอบ เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง สร้างผลงานตามความคิดของตนเองอย่างสร้างสรรค์ โดยมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น รู้จักใช้คำถาม “ทำไม”

4.2.4 คุณลักษณะตามวัยเด็กอายุ 5 ปี

1) พัฒนาการด้านร่างกาย สามารถปฏิบัติกิจกรรมทางด้านร่างกาย ได้อย่างคล่องแคล่ว และมั่นคง

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ แสดงอารมณ์ได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม ชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น ยึดตนเอง เป็นศูนย์กลางน้อยลง

3) พัฒนาการด้านสังคม ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้อื่นได้ มีมารยาทในสังคมที่คงามมีจิตอาสา

4) พัฒนาการด้านสติปัญญา สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็น และสร้างสรรค์งานตามศักยภาพ

5. การจัดประสบการณ์

5.1 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 2 ปี เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากการเล่นและทำกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม ได้พัฒนาตนเองด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม และสติปัญญา

5.1.1 หลักการจัดประสบการณ์ ควรคำนึงถึงสิ่งสำคัญต่อไปนี้

- 1) เลี้ยงดูให้มีสุขภาพที่ดีและปลอดภัย
 - 2) มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กด้วยวาจาและท่าทีอบอุ่นเป็นมิตร
 - 3) จัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ความต้องการ และพัฒนาการของเด็ก
 - 4) จัดสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้ตามวัยของเด็ก
 - 5) ประเมินการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่อง
- สม่ำเสมอ
- 6) ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็ก

5.1.2 แนวทางการจัดประสบการณ์เด็กอายุ 2 ปี ดังนี้

- 1) ดูแลสุขภาพอนามัยและตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกายและจิตใจของเด็ก
- 2) สร้างบรรยากาศของความรัก ความอบอุ่น ความไว้วางใจ และความมั่นคงทางอารมณ์
- 3) จัดประสบการณ์ตรง ให้เด็กได้เลือก ลงมือกระทำและเรียนรู้ จากประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเคลื่อนไหวผ่านการเล่น
- 4) เปิดโอกาสให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่แวดล้อมและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็กอย่างหลากหลาย
- 5) จัดสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องใช้และของเล่นที่สะอาด ปลอดภัย เหมาะสมกับเด็ก

6) ใช้การสังเกตและติดตามการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

7) ให้ครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก

5.2 การจัดประสบการณ์เด็กอายุ 3 ถึง 5 ปี

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก อายุ 3 ถึง 5 ปี (ไม่จัดเป็นรายวิชาแต่จัดในรูปของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่นทำกิจกรรมการเรียนรู้ 6 กิจกรรม) เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

5.2.1 หลักการจัดประสบการณ์

1) จัดประสบการณ์ผ่านการเล่น และทำกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมและอย่างต่อเนื่อง

2) เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

3) จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต

4) จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5) ให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

5.2.2 แนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

1) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

3) จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ

4) จัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเอง

5) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้

6) จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในบริบทของชุมชนนั้น ๆ

7) จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8) จัดประสบการณ์ให้เด็กทั้งที่มีการวางแผนล่วงหน้า และแผนที่เกิดจากสภาพจริง

9) นำชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์

10) ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลของเด็กเป็นรายบุคคล ใช้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

6. การบริหารงานวิชาการและกิจการตามหลักสูตร แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

6.1 ด้านหลักสูตร

6.2 ด้านการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน

6.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

6.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

6.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

6.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

6.7 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

6.8 ด้านโภชนาการ

6.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง โครงการที่ส่งเสริม

ผู้เรียน)

6.10 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอายุ 2 ปี และระดับอายุ 3 ถึง 5 ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและการจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

6.1.1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546

และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

6.1.2 จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนด วัตถุประสงค์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ทั้งนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

6.1.3 การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบหลักจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุเพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ศึกษาความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นแต่งตั้งคณะกรรมการจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมกันจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย หรือจุดมุ่งหมาย (มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์)

1.2 โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย

1.2.1 สาระการเรียนรู้รายปี

1.2.2 ระยะเวลาเรียน

1.2.3 การจัดประสบการณ์

1.2.4 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้

1.2.5 สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1.2.6 การประเมินพัฒนาการเด็ก

1.2.7 การบริหารจัดการหลักสูตร

1.2.8 อื่น ๆ

6.2 ด้านการจัดประสบการณ์ การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 ถึง 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร โดยหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

6.2.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

1) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก วัย 2 ปี มีความสนใจช่วงสั้นประมาณ 5 นาที วัย 3 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 8 นาที วัย 4 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 12 นาที และวัย 5 ปี มีความสนใจอยู่ได้ประมาณ 15 นาที

2) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที

4) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังมานัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

6.2.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

1) สำหรับเด็กอายุ 2 ปี กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 2 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวางรากฐานการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะพื้นฐานของเด็กทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดกิจกรรมควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของเด็กตามวัย โดยบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการอบรมเลี้ยงดูตามวิถีชีวิตประจำวันและการเล่นของเด็กตามธรรมชาติที่เหมาะสมกับวัย ดังนี้

1.1) การฝึกสุขนิสัยและลักษณะนิสัยที่ดี เป็นกิจกรรมที่สร้างเสริมสุขนิสัยที่ดีในเรื่องการรับประทานอาหาร การนอน การทำความสะอาดร่างกาย การขับถ่าย ตลอดจนปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีในการดูแลสุขภาพอนามัยและการแสดงมารยาทที่สุภาพ นุ่มนวลแบบไทย

1.2) การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้น

การรับรู้ผู้เรียนประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการมองเห็น การได้ยินเสียง การลิ้มรส การได้กลิ่น และการเล่นของเล่นที่มีพื้นผิวแตกต่างกัน เป็นต้น

1.3) การฝึกการประสานสัมพันธ์ระหว่างมือ และตา เป็นกิจกรรมที่ฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมือ นิ้วมือให้พร้อมที่จะหยิบจับ ฝึกการทำงานอย่างสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา เช่น ร้อยลูกปัด เล่นพลาสติกสร้างสรรค์ เล่นหยอดบล็อก รูปทรงลงกล่อง ดอกหมุด โยนรับลูกบอล ตักน้ำหรือทรายใส่ภาชนะ เป็นต้น

1.4) การเคลื่อนไหวและการทรงตัว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อแขนกับขา มือกับนิ้วมือ และส่วนต่างๆ ของร่างกายในการเคลื่อนไหวหรือออกกำลังกายทุกส่วน โดยการจัดให้เด็กเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่และเล็ก ตามความสามารถของวัย เช่น คว่ำ คลาน ยืน เดิน เล่นนิ้วมือ เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายตามเสียงดนตรี วิ่งไล่จับ ปีนป่ายเครื่องเล่นสนาม เล่นชิงช้า ม้าโยก ลากจูงของเล่นมีล้อ ขี่จักรยานสามล้อ เป็นต้น

1.5) การส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดความรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข เช่น อุ้ม โอบกอด ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออก เป็นต้น

1.6) การส่งเสริมทักษะทางสังคม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลากรและสิ่งแวดลอมต่าง ๆ รอบตัวได้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เช่น เล่นรวมกลุ่มกับผู้อื่น แบ่งปัน รู้จักรอคอย เป็นต้น

1.7) การส่งเสริมทักษะทางภาษา เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้เปล่งเสียงเลียนเสียงพูดของผู้คน เสียงสัตว์ต่าง ๆ รู้จักชื่อเรียกของตนเอง ชื่อพ่อแม่ หรือผู้คนใกล้ชิดและชื่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัวตลอดจนรู้จักสื่อความหมายด้วยคำพูดและท่าทาง เช่น ชี้ชวนและสอนให้รู้จักชื่อเรียกสิ่งต่าง ๆ จากของจริงเล่นิทานหรือร้องเพลงง่าย ๆ ให้ฟัง เป็นต้น

1.8) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กได้แสดงออกทางความคิดตามจินตนาการของตนเอง เช่น ชีตเขียนวาดรูป เล่นบทบาทสมมุติ ทำกิจกรรมศิลปะเล่นของเล่นสร้างสรรค์ เป็นต้น

2) สำหรับเด็กอายุ 3 ถึง 5 ปี

2.1) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรง

ของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี ฯลฯ

2.2) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

2.3) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

2.4) การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อน นอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ ฯลฯ

2.5) การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกม การศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

2.6) การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝัง

ให้เด็กรักการอ่านและบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

2.7) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กเล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น แท่งไม้รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

6.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้นการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาครบทุกด้าน บรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6.3.1 จุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

- 1) เพื่อให้ผู้สอนวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย
- 2) เพื่อให้ผู้สอนนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนด

6.3.2 การทำแผนการจัดประสบการณ์

การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร ผู้สอนควรดำเนินตามขั้นตอนต่อไปนี้

- 1) ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยอย่างละเอียด จนเกิดความเข้าใจว่าจะพัฒนาเด็กอย่างไร เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้ควรศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติมเพื่อให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น เช่น คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ข้อมูลพัฒนาการเด็ก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

- 2) วิเคราะห์หลักสูตรปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ความสัมพันธ์ของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (จุดหมาย) ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ

2 ถึง 5 ปี ผู้สอนต้องวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ของเด็กอายุ 2 ถึง 5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาสาระการเรียนรู้

3) วิเคราะห์สาระการเรียนรู้ ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรปฐมวัยส่วนที่เป็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นประสบการณ์สำคัญและส่วนที่เป็นสาระที่ควรเรียนรู้ โดยผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และเลือกนำมากำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์

4) กำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกำหนดรูปแบบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยซึ่งมีหลากหลาย รวมทั้งศึกษาแนวคิดจากนวัตกรรมที่ผู้สอนต้องใช้สอดแทรกลงในการจัดประสบการณ์ สำหรับรูปแบบที่นิยมใช้จัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยคือ หน่วยการจัดประสบการณ์ ผู้สอนสามารถกำหนดหน่วยการจัดประสบการณ์เป็นรายสัปดาห์ บางสัปดาห์อาจใช้หน่วยการจัดประสบการณ์ตามความสนใจของเด็ก โดยพิจารณาข้อมูลหลักสูตรสถานศึกษา ตัวเด็ก สภาพแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประกอบ ทั้งนี้สามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

5) จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบการบูรณาการร่วมกับสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น สำหรับการจัดประสบการณ์แบบหน่วย ผู้สอนต้องกำหนดหัวเรื่องโดยใช้เป็นแกนกลางในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก การกำหนดหัวเรื่องสามารถทำได้ 3 วิธี คือ เด็กเป็นผู้กำหนด ผู้สอนและเด็กร่วมกันกำหนด และผู้สอนเป็นผู้กำหนด

6) เขียนแผนการจัดประสบการณ์ ผู้สอนควรพิจารณาเขียนแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้สอนนำไปใช้ได้จริงปะติดปะต่อเด็กปฐมวัยที่ผู้สอนรับผิดชอบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

6.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

6.4.1 สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับในการเรียนการสอน สื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้สอนสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่ายรวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และการค้นพบด้วยตนเอง โดยมีแนวทางการดำเนินการใช้สื่อ ดังนี้

1) ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น

ชุมชน

2) ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่อยู่อย่างหลากหลาย ทั้งที่บ้าน ศูนย์ ฯ

3) ใช้สื่อที่คำนึงถึงความปลอดภัยต่อตัวเด็ก

4) ใช้สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ให้ครบทุกด้านทั้งทางด้านร่างกาย

อารมณ์

5) จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่น และเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า

6) ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์

7) บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

8) เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์

9) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก โดยร่วมจัดหาสื่อ

6.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินผลอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ รวมทั้งการตรวจสอบการจัดทำสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อย และเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2 ถึง 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณา ปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรการประเมินพัฒนาการควรยึดหลักดังนี้ 1) ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก 2) ประเมินเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี 3) สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน 4) ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจุดบันทึกไว้เป็นหลักฐาน และ 5) ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายเหมาะสมกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็ก

อายุ 2 ถึง 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

6.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตร ฯ การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ต้องปฏิบัติสม่ำเสมอและเป็นระบบ

6.7 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน เป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ในหลักสูตรหรือสังคมนาถหวังซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผู้เรียน โดยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

6.8 ด้านโภชนาการ

การดำเนินงานโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วนคือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กเป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาดและสารอาหารที่จำเป็น ดังนี้

6.8.1 อาหารหลัก 5 หมู่ ประเทศไทย แบ่งอาหารชนิดต่าง ๆ ที่รับประทานเป็น 5 หมู่ เพื่อเป็นแนวทางง่าย ๆ ที่ใช้แนะนำการรับประทานอาหารว่าควรกินให้ครบ 5 หมู่ โดยอาหารในหมู่เดียวกันสามารถกินทดแทนกันได้ เพื่อให้ร่างกายได้รับสารอาหารต่าง ๆ ครบถ้วนและเพียงพอ เพื่อการมีภาวะโภชนาการที่ดีอาหาร 5 หมู่ประกอบด้วย

1) หมู่ที่ 1 เนื้อสัตว์ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารโปรตีนเป็นส่วนใหญ่ รวมทั้ง วิตามิน และแร่ธาตุซึ่งมีหน้าที่หลักในการสร้างเซลล์กล้ามเนื้อ เนื้อเยื่อ กระดูก ภูมิคุ้มกันต้านโรค ฮอร์โมน เอนไซม์และใช้เป็นแหล่งพลังงานของร่างกาย เมื่อร่างกายได้รับสารอาหารคาร์โบไฮเดรตและไขมันไม่เพียงพอ

2) หมู่ที่ 2 ข้าว แป้ง เผือก มัน และน้ำตาล อาหารหมู่นี้

ให้สารอาหารคาร์โบไฮเดรตเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานแก่ร่างกาย เช่น ทำให้เดินไปไหนมาไหนได้ ทำงานได้ ถ้ารับประทานอาหารพวกนี้ในปริมาณมากเกินไป ความต้องการของร่างกาย สารอาหารคาร์โบไฮเดรตก็จะถูกเปลี่ยนไปอยู่ในรูปไขมัน และสะสมในร่างกาย

3) หมู่ที่ 3 ผักต่าง ๆ เช่น ผักบุ้ง ตำลึง คื่นช่าย ฟักทอง ถั่วฝักยาว

ฯลฯ

4) หมู่ที่ 4 ผลไม้ต่าง ๆ เช่น กล้วย ส้ม มะละกอ มะม่วง

สับปะรด ขนุน ฝรั่งกลางสาด ฯลฯ ผักและผลไม้ เป็นแหล่งของสารอาหารจำพวกวิตามิน และแร่ธาตุ เช่น วิตามินบี 2 วิตามินบี 6 กรดโฟลิก วิตามินซี วิตามินเอ วิตามินอี โปแตสเซียม แมกนีเซียม ทองแดงและแคลเซียม มีหน้าที่หลักในการช่วยให้อวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายทำงานได้ตามปกติ และชะลอความเสื่อมของร่างกาย นอกจากนี้ ผักและผลไม้ยังอุดมไปด้วยเส้นใยอาหาร และสารพฤกษเคมี ซึ่งอาจช่วยป้องกันโรคมะเร็งบางชนิดได้

5) หมู่ที่ 5 ไขมันต่าง ๆ เช่น ไขมันจากสัตว์และไขมันจากพืช

อาหารหมู่นี้ให้สารอาหารไขมัน ซึ่งมีหน้าที่หลักในการให้พลังงานที่ใช้ประจำวันและยังเป็นพลังงานสะสมที่ร่างกายสามารถนำมาใช้เมื่อจำเป็น ถ้าเรากินอาหารที่มีสารอาหารไขมันมากเกินไป ความต้องการของร่างกาย จะถูกเก็บสะสมในรูปไขมันตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งเป็นบริเวณหน้าท้องและสะโพก

6.8.2 เด็กปฐมวัยควรได้ดื่มน้ำสะอาดให้เพียงพอทุก 45 นาที เพื่อให้สมองสามารถเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

6.8.3 การปรุงอาหารต้องใช้เครื่องปรุงที่มีส่วนประกอบของไอโอดีนด้วยทุกครั้ง เช่น เกลือไอโอดีน น้ำปลาไอโอดีน

6.8.4 ใน 1 สัปดาห์ควรจะจัดอาหารให้มีธาตุเหล็กประมาณ 1 ถึง 2 มื้อ

6.8.5 สารอาหารที่จำเป็นสำหรับเด็ก

สารอาหารหลักที่เด็กต้องการ คือ คาร์โบไฮเดรตและไขมันซึ่งเป็นสารอาหารที่ให้พลังงานและโปรตีนเป็นสารอาหารที่ช่วยในการเจริญเติบโตและเสริมสร้างเนื้อเยื่อ เราจะได้โปรตีนจากเนื้อสัตว์ต่าง ๆ ไข่ นม และถั่วเมล็ดแห้ง เด็กเล็กมีความต้องการพลังงานและสารอาหารต่อน้ำหนักตัวมากกว่าผู้ใหญ่ หากได้รับพลังงานไม่เพียงพอ ร่างกาย

จะนำโปรตีนไปใช้เป็นพลังงานทำให้โปรตีนไม่ถูกนำไปใช้ในเรื่องการเจริญเติบโต ทำให้เด็กเตี้ย แคระแกร็น และอาหารสำหรับเด็กควรมีไขมันเป็นส่วนประกอบในปริมาณที่พอเหมาะ เพื่อให้ได้รับกรดไขมันที่จำเป็น นอกจากนี้ยังมีสารอาหารอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ได้แก่

1) แคลเซียม เป็นแร่ธาตุที่สำคัญที่ช่วยในการสร้างกระดูกและฟันให้แข็งแรงและยังมีหน้าที่สำคัญเกี่ยวกับการทำงานของระบบประสาท กล้ามเนื้อรวมทั้งกล้ามเนื้อหัวใจการแข็งตัวของเลือดเมื่อมีบาดแผล วัยเด็กเป็นวัยที่ร่างกายต้องการแคลเซียมมาก เนื่องจากมีภาวะสร้างกระดูกมาก ช่วยให้มีการสะสมแคลเซียมในกระดูกมากขึ้น แหล่งอาหารที่มีแคลเซียมมาก ได้แก่ นม เนยแข็ง ปลาเล็กปลาน้อยปลากระป๋อง กุ้งฝอย เต้าหู้ ผักใบเขียว

2) ไอโอดีน เป็นแร่ธาตุที่สำคัญ เพราะถ้ามีการขาดในหญิงตั้งครรภ์จะทำให้เด็กที่เกิดมามีสติปัญญาต่ำ โดยอาหารที่เป็นแหล่งของไอโอดีน ได้แก่ อาหารทะเล คือ ปลา ปู กุ้ง หอยปลาหมึก และเกลือเสริมไอโอดีน โดยใช้ในการปรุงอาหาร

3) วิตามินเอ มีหน้าที่ในการเสริมสร้างเนื้อเยื่อและระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย แหล่งอาหารของวิตามินเอ ได้แก่ ตับ ผักใบเขียว และผักที่มีสีเหลือง เช่น ผักบุ้ง ตำลึง ฟักทองแครอท ส่วนในผลไม้ได้แก่ มะละกอสุก มะม่วงสุก

นอกจากสารอาหารต่าง ๆ ที่จำเป็นตามข้างต้นแล้ว ยังได้รับสารอาหารอื่น ๆ เช่น วิตามิน 1 วิตามิน 2 วิตามิน บี 6 วิตามิน บี 12 กรดโฟเลต รวมทั้งแร่ธาตุ ฟอสฟอรัส โซเดียมโปแตสเซียม สังกะสี

6.8.6 การติดตามผลการดำเนินงานโภชนาการ

หลังจากที่ให้คำแนะนำกับพ่อแม่ ผู้ปกครองเด็ก และดำเนินการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหามาแล้ว จะต้องมีการติดตามผลการดำเนินงานนั้นเพื่อดูว่าวิธีการส่งเสริมภาวะโภชนาการหรือแก้ไขปัญหานั้นได้ผลเป็นอย่างไร

1) ในกรณีที่เด็กมีการเจริญเติบโตดี ติดตามโดยชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงตามปกติ

2) ในกรณีที่เด็กอยู่ในระดับเสี่ยง ต่อการขาดอาหาร (น้ำหนักก่อนข้างน้อย) ก่อนข้างเตี้ยก่อนข้างผอม หรือเสี่ยงต่อภาวะอ้วน (ตัวม) และเด็กที่ขาดอาหาร (น้ำหนักน้อยกว่าเกณฑ์ เตี้ยหรือผอม)หรือมีภาวะอ้วน (เริ่มอ้วนหรืออ้วน) ให้ติดตามโดยการชั่งน้ำหนักทุกเดือนและวัดส่วนสูงทุก 3 เดือน เมื่อชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงแล้ว นำน้ำหนัก

ส่วนสูงจากจุดลงในกราฟ ฯ ทั้ง 3 ตัวชี้วัด เพื่อดูว่า เด็กมีแนวโน้มการเจริญเติบโตเป็นอย่างไร ภาวะโภชนาการเปลี่ยนแปลงหรือไม่เด็กอาจมีภาวะโภชนาการเหมือนเดิม แต่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงให้ดูด้วยว่า เปลี่ยนไปในทิศทางดีขึ้น เท่าเดิม หรือแย่ลง (รายละเอียดดูในหัวข้อแปลผล และแจ้งผล) ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กเปลี่ยนแปลงดีขึ้น แสดงว่า การกินอาหารดีแล้ว หรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นดีแล้วให้ทำต่อไป ในกรณีที่เส้นการเจริญเติบโตของเด็กไม่เปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนแปลงไปในทางแย่ลง แสดงว่าการกินอาหารของเด็กยังไม่เพียงพอ หรือวิธีการแก้ไขนั้น ยังไม่ดีต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแก้ไขใหม่

6.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียน)

6.9.1 กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ

6.9.2 โครงการต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.10. ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยใช้มาตรฐานการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐาน และมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจกระบวน การเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ พัฒนาระหว่างชุมชน

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องคำนึง การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในสังคมเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมาย อีกทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุน ทางสังคมที่มีอยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็ก ที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการ การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นภาระคมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้ทักษะการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้เกี่ยวข้องที่จะทำให้เกิดความพร้อมใจที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

บุคคล ครอบคลุม องค์กรชุมชน ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันศึกษา สถาบันศาสนา สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

1.1 ให้คำแนะนำปรึกษาการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โครงการพัฒนาต่าง ๆ ตามแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ให้คำแนะนำปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการเด็กให้กับผู้ปกครองและครู

1.3 ให้คำแนะนำหรือมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชน ท้องถิ่นทราบอย่างทั่วถึง

2. ด้านอาคารสถานที่

2.1 ร่วมพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกอาคาร

2.2 ร่วมให้การเฝ้าระวังดูแลความปลอดภัยและทรัพย์สินภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านงบประมาณ

ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ บุคลากร สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ กิจกรรมศึกษาการเรียนรู้นอกสถานที่ อาหารเสริม อาหารว่าง อุปกรณ์กีฬา และอื่น ๆ ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านบุคลากร

4.1 ให้คำปรึกษาแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและการพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ร่วมในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์เรียนรู้ ดูแลความปลอดภัยเด็กเล็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชนได้ ดังนี้

5.1 จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

5.2 จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

5.3 จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง

5.4 จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง

5.5 จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่าง ๆ

5.6 จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน

และผลงานเด็ก

5.7 ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ

5.8 เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด

สวนสาธารณะ ฯลฯ

5.9 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชน เกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และอื่น ๆ

6. การให้บริการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการให้การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ การเรียนรู้และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และให้บริการด้านอื่น ๆ แก่ชุมชนได้ ดังนี้

6.1.1 ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านอาคารสถานที่แก่ชุมชน หรือประชาชนภายในท้องถิ่น ในวันสำคัญต่าง ๆ หรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

6.1.2 ด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ของชุมชน หรือประชาชน

6.1.3 ด้านวิชาการ สารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการด้านวิชาการ สารสนเทศหรือเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เยาวชน และชุมชนในการค้นคว้า ศึกษาต่าง ๆ

6.1.4 ด้านการเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สามารถให้บริการแก่ประชาชน หรือชุมชนในท้องถิ่น โดยให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือครู ผู้ดูแลเด็ก เป็นวิทยากรในการเผยแพร่ความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความรู้ที่ เหมาะสมตามวัย

6.1.5 ด้านการให้บริการสาธารณะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถมีส่วนช่วยในการสนับสนุนการให้บริการสาธารณะแก่ชุมชน หรือประชาชนได้ ตามบริบทหรือวัฒนธรรมของท้องถิ่น

6.2 การส่งเสริมสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากชุมชน

6.2.1 การสนับสนุนวัสดุ สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์ต่าง ๆ ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวัสดุ สื่อการเรียนการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในท้องถิ่น

6.2.2 บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชน สามารถบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ รวมทั้งการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.2.3 ให้ความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชน หรือจากเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยปราชญ์ชาวบ้าน ถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือผู้มีความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ มาถ่ายทอดความรู้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

6.2.4 ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ชุมชน สามารถสนับสนุนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ในชุมชนต่าง ๆ โดยให้เด็กปฐมวัยเข้าไปเรียนจากสถานที่จริง

6.2.5 ให้ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน สามารถให้การสนับสนุนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.3 กระบวนการมีส่วนร่วมกันทุกภาคส่วนในสังคม

ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่

6.3.1 ร่วมระดมสรรพกำลังและทรัพยากรเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.3.2 ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6.3.3 ร่วมตรวจสอบ ร่วมประเมินศูนย์ฯ ร่วมแก้ไข เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์

1.1 เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1.2 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก

1.3 เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4 เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

2. แนวทางปฏิบัติงาน

2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ

2.3 ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดพิจารณาเห็นชอบ

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.5 ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้

2.6 สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ต้นสังกัด

3. การส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง

3.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานผู้จัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามศักยภาพ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง

3.2 ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ร้งงานพัฒนาเครือข่าย

3.3 ประเมินผลการพัฒนา

สนับสนุนให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

4. การจัดตั้งเครือข่ายระดับต่าง ๆ

4.1 ชั้นที่ 1 การวางแผน

4.1.1 วางแผนงานในการสร้างเครือข่าย

4.1.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นอำเภอ
- 3) สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
- 4) สถานีอนามัย

- 5) โรงพยาบาล
- 6) ศาสนสถาน
- 7) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ
- 8) ชมรม และสมาคมต่าง ๆ

4.1.3 ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการสร้างเครือข่าย

4.1.4 จัดตั้งชมรม คณะกรรมการชมรม คณะทำงานหรือคณะกรรมการ

ที่จะเป็นทีมงานพร้อมกำหนดภารกิจหน้าที่ และกลไกในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกิจกรรมต่าง ๆ โดยทีมงานควรประกอบด้วย

- 1) ผู้นำเครือข่าย
- 2) หัวหน้าศูนย์ฯ
- 3) ผู้ดูแลเด็กดีเด่น
- 4) ครูผู้ดูแลเด็ก
- 5) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)
- 6) เจ้าหน้าที่จากสถานีอนามัยในพื้นที่
- 7) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในพื้นที่
- 8) ภูมิปัญญาในพื้นที่
- 9) ผู้ปกครอง
- 10) ผู้นำทางศาสนา

4.1.5 วางแผนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น

- 1) จัดอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก
- 2) ศึกษาดูงาน
- 3) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- 4) นิเทศศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4.2 ขั้นที่ 2 ปฏิบัติงานตามแผน

4.3 ขั้นที่ 3 ประเมินผลการดำเนินงาน

4.3.1 ประเมินผลการดำเนินงานในรอบปีของแต่ละฝ่ายแต่ละทีมงาน

ที่แบ่งภาระงานไว้

4.3.2 รวบรวมผลการประเมิน ปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไข
เพื่อเสนอที่มงานคณะกรรมการและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 ชั้นที่ 4 ปรับปรุงและพัฒนา นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา
การสร้างเครือข่าย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. นโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2544 : 2-13) ได้กำหนดแนวนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545-2559 เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งใช้เป็นแนวทางดำเนินงานด้านการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1.1 นโยบายด้านความเสมอภาคของโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เร่งรัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเข้ารับบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 นโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย

จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

1.3 นโยบายด้านคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

1.4 นโยบายด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษา

จัดระบบบริหารและการจัดการทางการศึกษาให้สอดคล้องกับระบบการจัดการศึกษาของชาติ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีเอกภาพในเชิงนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ อีกทั้งมีความพร้อมในการดำเนินการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น การกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา

ให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของเอกชนหรือรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนผู้ประกอบการพิจารณาด้วย

1.5 นโยบายด้านครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

วางแผนงานบุคคล เพื่อใช้ในการประสานข้อมูลและเป็นข้อมูลในการนำเสนอพิจารณาสรรหาบุคคล พร้อมทั้งมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพชั้นสูง

1.6 นโยบายด้านหลักสูตร

ให้สถานศึกษาจัดทำรายละเอียด สาระหลักสูตรแกนกลางและสาระหลักสูตรท้องถิ่นที่เน้นความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของสังคมและชาติ โดยคำนึงถึงความเป็นมาทางประวัติศาสตร์

1.7 นโยบายด้านกระบวนการเรียนรู้

จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีจิตสำนึกในความเป็นไทยและสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ ให้เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

1.8 นโยบายด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลทั้งด้านงบประมาณ การเงิน ทรัพย์สินในประเทศจากรัฐ บุคคล องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่น และต่างประเทศ มาใช้จัดการศึกษาและจัดสรร งบประมาณให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.9 นโยบายด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียนเอกสารทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีแรงจูงใจในการผลิตรวมถึง

การพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ตลอดจนการสื่อสารทุกรูปแบบ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุ โทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น

1.10 นโยบายด้านการส่งเสริมกีฬา

นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชนส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็ก เยาวชน รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ บริการแก่เด็ก เยาวชน ประชาชน อย่างหลากหลายพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

1.11 นโยบายด้านการส่งเสริมอาชีพ

สนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ให้มีการประกอบอาชีพอิสระที่ถูกต้อง ตามกฎหมายจัดให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสนับสนุนการระดมทุนและการ จัดการ วิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงการประกอบอาชีพ การจัดการด้าน การตลาดให้ได้มาตรฐานและความเหมาะสม ตามสภาพท้องถิ่น

1.12 นโยบายด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น

บำรุงรักษา ส่งเสริม และอนุรักษ์ สถาบันศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดสังคมภูมิปัญญาแห่งการเรียนรู้ และสังคมที่เอื้ออาทร ต่อกัน สืบทอดวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

โดยสรุป กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีแผนนโยบายการจัดการศึกษาใน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะ 15 ปี จำนวน 12 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคม และประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ต่อไป

2. หลักการจัดการศึกษาท้องถิ่น

การจัดการศึกษาท้องถิ่นในปัจจุบันได้ยึดหลักการเดียวกันกับที่รัฐบาลใช้ในการ กำหนดนโยบายกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้ (กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น. ม.ป.ป.ช. : 2-3)

2.1 ยึดหลักการกระจายอำนาจ ในการจัดการศึกษาท้องถิ่นให้ท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

2.2 การกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนการศึกษา การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลระหว่างส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่นประสานงานอย่างใกล้ชิด ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย

2.3 การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้การจัดการศึกษาท้องถิ่น สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้

2.4 การส่งเสริมวิทย์ฐานะของพนักงานครูเทศบาลให้ทัดเทียมกับข้าราชการครู

2.5 นำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาท้องถิ่น กำหนดนโยบายกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาให้ท้องถิ่นจัดทำ

3. วิธีการจัดการศึกษาท้องถิ่น

เพื่อให้การบริหารการศึกษาท้องถิ่นเป็นไปโดยเหมาะสม ทางราชการจึงกำหนดแนวทางเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาท้องถิ่นโดยกำหนดให้ส่วนกลางมีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาของหน่วยงานท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นรับผิดชอบในการจัดการศึกษา โดยตรง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีดังนี้

3.1 กระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบควบคุม ส่งเสริมในด้านธุรการเกี่ยวกับนโยบายและการจัดการศึกษาของท้องถิ่นให้เป็นไปตามเป้าหมาย จัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลาง เป็นหน่วยประสานงานกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้คำแนะนำ ส่งเสริมและช่วยเหลือหน่วยการปกครองท้องถิ่น ในการแก้ปัญหาอุปสรรค และข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

3.2 กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะ การจัดสรรงบประมาณอุดหนุน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 คณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล (ก.ท.) มีหน้าที่ส่งเสริมการบริหารงานบุคคลโดยกำหนดมาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการคัดเลือก

การบรรจุ แต่งตั้ง การย้าย การโอน การรับโอน การเลื่อนระดับ การเลื่อนขั้นเงินเดือน มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับวินัยและการรักษาวินัยและการดำเนินการทางวินัย การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการให้ออกจากราชการ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาของท้องถิ่น มุ่งเน้นให้นำหลักการกระจายอำนาจ และหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ภายใต้ขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

บริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์

องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีจำนวน 8 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาลตำบลคำม่วง องค์การบริหารส่วนตำบลคันทันธุ์ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลอง องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน องค์การบริหารส่วนตำบลเนินยาง และองค์การบริหารส่วนตำบลโพน แต่ละแห่งยังไม่มีมีการถ่ายโอนหรือรับโอนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาดำเนินการ จะมีเพียงแต่การจัดการศึกษาระดับก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งบางแห่งจะรับถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่น เช่น กรมการศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และบางแห่งก็จัดตั้งขึ้นเอง รวมทั้งสิ้น 32 แห่ง ซึ่งในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งจะบริหารในรูปแบบคณะกรรมการบริหารศูนย์เด็กเล็ก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. เทศบาลตำบลคำม่วง

เทศบาลตำบลคำม่วง ตั้งอยู่ในเขตตำบลทุ่งคลอง อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ 5.6 ตารางกิโลเมตร มีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 604 กิโลเมตร และมีระยะทางห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ประมาณ 84 กิโลเมตร ราษฎรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร ประกอบอาชีพทำนา ทอผ้าไหมแพรวาและค้าขายขนาดเล็ก มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย

- 1.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดบูรพาสี่ราษฎร์ มีเด็ก 75 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน
- 1.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดอุทัยทิพพาวาส มีเด็ก 61 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน

2. องค์การบริหารส่วนตำบลนาบอน

ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเขตติดต่อกับ ตำบลดินจี่ ตำบลเนินยาง ตำบลโพน ตำบลทุ่งคลอง อำเภอคำม่วง และตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ ภูมิประเทศเป็นลักษณะเชิงเขา พื้นที่เป็นที่ดอนสูง มีที่ลุ่มเฉพาะบริเวณห้วยหนอง ห่างจากอำเภอ 7 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดประมาณ 80 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 600 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 85 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศเป็นเชิงเขา พื้นที่เป็นที่ดอนสูง สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายและมีหินภูเขา มีหมู่บ้านทั้งหมด 11 หมู่บ้าน โดยมีอาณาเขต ดังนี้ ทิศเหนือจดตำบลดินจี่ ทิศใต้ จดตำบลโพนและ ตำบลเนินยาง ทิศตะวันออก จดตำบลดินจี่ และ ตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จ และทิศตะวันตก จดตำบลโพนและตำบลทุ่งคลอง มีประชากรทั้งสิ้น 6,503 คน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 8 แห่ง ดังนี้

- 2.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ชัยศรีสว่างนาบอน มีเด็ก 84 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน
- 2.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสุวรรณาราม มีเด็ก 21 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 2.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างคำสมบูรณ์ศีลาอาสน์ มีเด็ก 20 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 2.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดอรุณราษฎร์บำรุง มีเด็ก 20 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 2.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเทพาวาสทุ่งมน มีเด็ก 33 คน ผู้ดูแลเด็ก 1 คน
- 2.6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดเทพรังษีศีลาราม มีเด็ก 17 คน ผู้ดูแลเด็ก 1 คน
- 2.7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยน้ำคำ มีเด็ก 22 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่

องค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากอำเภอคำม่วง 14 กิโลเมตร อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ 86 กิโลเมตร มีเขตติดต่อกับพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลกุดบาก และตำบลโคกภู อำเภอกุดบาก จังหวัดสกลนคร ทิศใต้ ติดต่อกับตำบลนา

บอน อำเภอคำม่วง และตำบลแขงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับตำบลแขงบาดาล อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับตำบลทุ่งคลอง และตำบลนาพัน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่โดยประมาณ 69 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 43,125 ไร่ และสภาพโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูงสลับพื้นที่ภูเขาเขตเทือกเขาป่าสงวนแห่งชาติภูพาน แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน โดยเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดินจี่ ทั้ง 11 หมู่บ้านมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

3.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดินจี่ มีเด็ก 52 คน ผู้ดูแลเด็ก 3 คน

3.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างโพธิ์ชัยโพนแพง มีเด็ก 58 คน ผู้ดูแลเด็ก

4 คน

3.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสระประทุม มีเด็ก 26 คน ผู้ดูแลเด็ก 1 คน

3.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดพลสวัสดิ์ประชาสามัคคี มีเด็ก 20 คน ผู้ดูแล

เด็ก 2 คน

4. เทศบาลตำบลโพน

สำนักงานเทศบาลตำบลโพน ได้รับการประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลโพน เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2536 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 116 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2536 และได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลโพนตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ตั้งอยู่ระหว่าง กิ่งอำเภอสามชัย กับ อำเภอสมเด็จ มีเนื้อที่ 7.66 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลโพนหมู่ 1-5 อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 68 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 560 กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบสลับเนินเขาภูมิอากาศเขตร้อน สูงจากระดับน้ำทะเล 130-230 เมตร สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 1 แห่ง คือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ชัยบ้านโพนมีเด็กจำนวน 81 คน มีครู 8 คน รวมทั้งสิ้น 89 คน

5. องค์การบริหารส่วนตำบลโพน

องค์การบริหารส่วนตำบลโพน ตั้งอยู่บริเวณทางทิศใต้ของตัวอำเภอคำม่วง ประมาณ 9 กิโลเมตร อยู่ห่างจากตัวจังหวัดกาฬสินธุ์ ประมาณ 78 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 590 กิโลเมตร มีอาณาเขตการปกครองติดต่อกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ดังนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับตำบลทุ่งคลอง อำเภอคำม่วง ทิศใต้

ติดต่อกับตำบลเนินยาง อำเภอคำม่วง และ ตำบลโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลหนองช้าง อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่ทั้งหมด ประมาณ 38.34 ตารางกิโลเมตร (23,962.5 ไร่) มีหมู่บ้าน 7 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 2,835 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 74 คน ต่อ ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 659 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 38.71 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ประมาณร้อยละ 21.71 อาชีพค้าขาย ประมาณร้อยละ 4.16 และ ประกอบอาชีพรับราชการ พนักงานบริษัท พนักงานรัฐวิสาหกิจ เรียงตามลำดับ และยังมี เด็กนักเรียน นักศึกษา ประมาณร้อยละ 17.51 มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

- 5.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ชัยหนองซองแมว มีเด็ก 73 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน
- 5.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดใหม่แสงอุทัยสามัคคี มีเด็ก 57 คน ผู้ดูแลเด็ก 3 คน

6. องค์การบริหารส่วนตำบลเนินยาง

องค์การบริหารส่วนตำบลเนินยางได้รับการจัดตั้งเมื่อวันที่ 16 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2539 เป็นเขตการปกครองของอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ประมาณ 60 กิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลเนินยาง มีเขตติดต่อพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงดังต่อไปนี้ ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตตำบลโพน และ ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตตำบลหมู่ม่น อำเภอสมเด็จ ตำบลโนนแหลมทอง และตำบลโนนศิลา อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศตะวันออกติดต่อกับเขตตำบลแซงบาดาล อำเภอสมเด็จจังหวัดกาฬสินธุ์ ทิศใต้ ติดต่อกับเขตตำบลหมู่ม่น อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่โดยประมาณ 48 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 30,135 ไร่ มีจำนวนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเนินยางมี 10 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือนมี 1,249 ครัวเรือน และมีจำนวนประชากรทั้งหมด 5,320 คน เป็นชาย 2,661 คน หญิง 2,659 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ยจำนวน 110 คน ต่อ ตารางกิโลเมตรมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จำนวน 4 แห่ง ดังนี้

- 6.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดหนองยางเหนือ มีผู้ดูแลเด็ก 4 คน
- 6.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัด วัดโพธิ์พัฒนารามสูงเนิน มีผู้ดูแลเด็ก 5 คน
- 6.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดศรีจันทร์สว่างคงคา มีเด็ก 62 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน

6.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดโพธิ์ชัยปฐมพร มีเด็ก 36 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

7. เทศบาลตำบลนาทัน

เทศบาลตำบลนาทัน ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอกำม่วน ห่างจากอำเภอ 7 กิโลเมตร โดยทางทิศเหนือของเทศบาลตำบลนาทัน มีเขตติดต่อกับอำเภอฟังโคน จังหวัดสกลนครและแนวเทือกเขาภูพาน ทิศตะวันออกติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลคินจี่ อำเภอกำม่วน ทิศใต้ติดต่อกับองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลอง อำเภอกำม่วน ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ประมาณ 94 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 58,750 ไร่ สภาพภูมิประเทศ เทศบาลตำบลนาทันพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงและภูเขา พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตบนเขาซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำสำคัญที่ไหลลงสู่อ่างเก็บน้ำลำปาว และลำพันชาด เนื่องจากเทศบาลตำบลนาทันเป็นที่ราบสูงจึงเขาทำให้มีร่องน้ำกระจายอยู่ทั่วไปแต่จะเป็นร่องน้ำเล็ก ๆ และจะมีน้ำไหลแรงเฉพาะฤดูฝน แต่ในฤดูแล้ง น้ำจะแห้งขอด หมู่บ้านส่วนใหญ่ตั้งอยู่ที่ราบลุ่มภูเขา มีหมู่บ้านภายในเขตเทศบาลตำบลนาทันมีทั้งหมด 16 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 13,866 คน แยกเป็นชาย 7,056 คน หญิง 6,810 คน มีความหนาแน่นเฉลี่ย 147 คน ต่อตารางกิโลเมตร มีครัวเรือนทั้งสิ้น 3,347 ครัวเรือน ประชาชนในพื้นที่ราบประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก อาชีพรอง คือ ทำไร่ รับจ้าง และค้าขาย เล็ก ๆ น้อย ๆ ปลูกพืชผักสวนครัวและพืชอายุสั้น เช่น พริก ฝ้าย และบางครัวเรือนเลี้ยงสัตว์ เช่น โค กระบือ หมู เป็ด ไก่ เป็นต้น มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด 8 แห่ง ดังนี้

7.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านดงสวนพัฒนา มีเด็ก 39 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

7.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านนาไร่เดียว มีเด็ก 48 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

7.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโนนก่อ มีเด็ก 114 คน ผู้ดูแลเด็ก 5 คน

7.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดนาตาล เด็กจำนวน 39 คน ผู้ดูแล

เด็ก 2 คน

7.5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดโพธิ์ชัยแสงสว่างนาทัน มีเด็ก

52 คน ผู้ดูแลเด็ก 4 คน

7.6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดจำปาทอง มีเด็ก 48 คน ผู้ดูแล

เด็ก 3 คน

7.7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัดอุทัยธาราม เด็กจำนวน 37 คน

ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

7.8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านสร้างแซ่ มีเด็ก 22 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

8. องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลอง

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลองตั้งอยู่บริเวณทิศเหนือของอำเภอคำม่วง อยู่ห่างจากอำเภอคำม่วงประมาณ 3 กิโลเมตร อยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ประมาณ 87 กิโลเมตร และห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 607 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้ ทิศเหนือติดกับตำบลนาพัน ทิศตะวันออกติดกับตำบลคินจี่และตำบลนาบอน ทิศใต้ติดกับตำบลโพน ทิศตะวันตกติดกับตำบลหนองซ้าง กิ่งอำเภอสามชัย มีเนื้อที่ประมาณ 56,435 ตารางกิโลเมตร หรือ 35,271 ไร่ มีหมู่บ้านทั้งหมด 8 หมู่บ้าน แบ่งเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลองทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1,2,3,6,7,11,12 และหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งคลองเพียงบางส่วนอีก หมู่บ้านคือ หมู่ 8 มีประชากรแยกเป็น ชาย 2,382 คน หญิง 2,397 คน รวม 4,779 คน 1,233 ครอบครัว แยกเป็น (ข้อมูล ณ เดือน มิถุนายน 2555) ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง ทำสวนผลไม้ ปลูกผักสวนครัว นอกจากนี้ยังมีการประกอบอาชีพรับจ้างและค้าขาย มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด 4 แห่ง ดังนี้

- 8.1 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างโพธิ์ศรีทอง มีเด็ก 30 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 8.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสว่างคงคา มีเด็ก 30 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 8.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดศรีสุ่มังคาราราม มีเด็ก 25 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน
- 8.4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดสะอาดสมศรี มีเด็ก 32 คน ผู้ดูแลเด็ก 2 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เยาวลักษณ์ เขียวสวาส (2551 : 83-87) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกในแต่ละด้านพบว่า อันดับแรกด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และสุดท้ายคือด้านบุคลากรและด้านการบริหารจัดการ ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการ

ดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอ่างทอง พบว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับน้อย และสรุปข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสศึกษาต่อ และบุคลากรควรมี คุณวุฒิด้านการศึกษาปฐมวัยเพื่อมาดูแลเด็กเล็กโดยเฉพาะเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนและ การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีคุณภาพ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีความเหมาะสมดี แต่บางแห่งควรมีการปรับปรุง โดยมีงบประมาณมารองรับเพื่อสร้างศูนย์ ของตัวเองโดยไม่ต้องอาศัยสถานที่จากหน่วยงานอื่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมการทำหลักสูตรให้กับผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง พาไปศึกษาดูงานในสถานที่ ต่าง ๆ และควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับเด็กอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เช่น การนำอาหารกลางวันมาเลี้ยงเด็ก การเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้น

สุภารัตน์ อึ้งสกุล (2551 : 147-156) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการ การศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับสภาพการจั ดการศึกษাপฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณา เป็นรายด้านพบว่ามี 7 ด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ 3 ลำดับแรกคือ ด้านการ โภชนาการของเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์และด้านจุดมุ่งหมาย ด้านที่มีสภาพการจั ดการศึกษাপฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับปานกลางมี 2 ด้าน คือ ด้านการประเมินผล พัฒนาการและด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ระดับปัญหาการจัดการศึกษา ปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัยและสาระการเรียนรู้ ระดับคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ของการจัดการศึกษাপฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ใน ระดับดีเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าอยู่ในระดับปานกลางจำนวน 4 ข้อ นอกนั้นอยู่ในระดับ ดีทุกข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรกคือ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความและเป็น สมาชิกที่ดีของสังคม ใ้ช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กได้คล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์ กัน รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมในท้องถิ่นและความเป็นไทย คณะกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กมีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดการศึกษাপฐมวัยในศูนย์

พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้านคือ ด้านการจัดประสบการณ์และด้านการจัดโภชนาการของเด็กส่วนด้านอื่นไม่แตกต่างกัน จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดสกลนคร จากทั้งหมด 10 ด้าน มีด้านที่ต้องหาแนวทางเพื่อพัฒนาจำนวน 6 ด้าน คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการประเมินผลพัฒนาการ ด้านสื่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านสาระการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสุขภาพพลานามัยของเด็ก

จรรยา ชินลี (2552 : 57-63) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาด้านปัจจัยพื้นฐานของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านบุคลากรพบว่ายังขาดแคลนบุคลากรในตำแหน่งนักการศึกษาหรือภารโรง ทำให้บุคลากรต้องทำหน้าที่หลายอย่าง ด้านงบประมาณยังไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับศักยภาพด้านงบประมาณและนโยบายของผู้บริหาร ด้านอาคารสถานที่มีเพียงหนึ่งแห่งที่มีอาคารสถานที่ที่ได้มาตรฐานอีก 19 แห่งสภาพอาคารยังไม่ได้มาตรฐานมีสภาพชำรุดทรุดโทรม ห้องเรียนคับแคบ ไม่มีมุ้งลวด ห้องน้ำไม่เหมาะสมกับเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งไม่ได้แยกเด็กตามระดับอายุ ทำให้ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมภายนอกยังไม่มีความร่มรื่นอันจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก สนามหญ้าบางแห่งยังไม่มีรั้วรอบทำให้อายุยากต่อการควบคุมเด็ก เครื่องเล่นสนามมีจำนวนน้อยหรือมีสภาพชำรุด สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมการจัดกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ไม่มีความเป็นระเบียบที่เอื้อต่อการนำอุปกรณ์มาใช้ ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอและไม่ครบตามหน่วยจัดการเรียนรู้สภาพปัจจุบันและปัญหาด้านกระบวนการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ประกอบกับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของคุณภาพการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กร้อยละ 40 ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กอันเนื่องมาจากขาดประสบการณ์ วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และไม่ได้จบการศึกษาสาขาการสอนระดับปฐมวัย บุคลากรส่วนหนึ่งไม่พร้อม

ที่จะรับการพัฒนานี้เนื่องจากอายุมาก ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ดูแลเด็ก เนื่องจากไม่มีความรู้ความสามารถและต้อง รับผิดชอบงานหลายด้าน ส่งผลให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การสอนให้เป็นไปตามหลักการศึกษาระดับปฐมวัยปัจจัยด้านพื้นฐาน ควรมีการสร้างขวัญและกำลังใจ แก่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กในเรื่องของค่าตอบแทน และสวัสดิการต่าง ๆ ประสานความร่วมมือกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจ้างบุคลากรในตำแหน่งนักการหรือ ภารโรงเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์ ด้านงบประมาณควรกำหนดเกณฑ์การจัด สรรงงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะสนับสนุน การ จัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และบริหารจัดการงบประมาณให้มีความคุ้มค่า เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านอาคารสถานที่ควรปรับปรุง อาคารที่มีอยู่ให้มีความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อมควรเพิ่มพื้นที่สีเขียวและปรับปรุงภูมิ ทัศน์ให้สวยงามร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้ ด้านอุปกรณ์และสื่อการเรียนควรจัดการอบรมให้ ความรู้เรื่องการผลิตสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็ก โดยเน้นการผลิตสื่อจากวัสดุอุปกรณ์ที่หาง่าย ราคา ไม่แพง และมีในท้องถิ่นเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่จะจัดซื้อสื่อซึ่งมีราคาค่อนข้างแพง ด้าน กระบวนการ ผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษา นโยบายการจัดการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ นโยบายด้านการจัดการศึกษาของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษา ระดับปฐมวัยให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อนำมากำหนดเป็นนโยบายและใช้ในการวางแผน บริหารจัดการศึกษาให้ชัดเจน ด้านการจัดประสบการณ์และด้านการประเมินพัฒนาการควร สร้างองค์ความรู้ให้แก่ครูผู้ดูแลเด็กเพื่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการเรียนการ สอน สำหรับด้านการพัฒนาบุคลากรควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องหลากหลายแนวทางและ ครอบคลุมบุคลากรทุกคน ส่วนด้านกานินเทศและติดตามการปฏิบัติงานควรจัดการฝึกอบรม ให้ความรู้เรื่องหลักการนิเทศและขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญการนิเทศหรือคู่มือสำหรับการ นิเทศให้มีความชัดเจน และกำหนดใช้เป็นแนวทางเดียวกันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านผลผลิต ควรขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้พร้อมคำแนะนำ แก่ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก และเด็ก ในเรื่องพฤติกรรม การเลือกรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ รวมถึงวิธีการดูแลและป้องกันไม่ให้ฟันผุด้วย

นภัสสร สว่างโคตร (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัด

กาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง 2) บุคลากรที่มีตำแหน่งหน้าที่ และสถานภาพทางครอบครัวต่างกัน มีทัศนะต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ธนพล ดอนชวนชม (2552 : 116-138) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่าปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาด้านการจัดโครงสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่ามีความสำคัญสูงสุดและถือว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือปัญหาด้านการจัดอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ปัญหาด้านการวางแผนพบว่าผู้ปกครอง งบประมาณไม่เพียงพอและล่าช้า ผู้บริหารศูนย์ขาดทักษะและการวางแผนที่ดี ไม่มีรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัดที่แน่นอน ปัญหาด้านการจัดองค์กรคือ ผู้ปกครอง กรรมการศูนย์ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมและปรึกษาหารือ ขาดความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ควรมีการประชุมร่วมกับผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ปัญหาด้านการอำนวยความสะดวกศูนย์ไม่เป็นเอกเทศ ห้องเรียนคับแคบไม่เป็นสัดส่วน ครูที่เลี้ยงขาดความรู้ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการนิเทศความรู้ ควรมีการจัดสวัสดิการให้ครูที่เลี้ยงและควรมีการจัดสรรงบประมาณในการก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัญหาด้านการควบคุม ผู้บริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดไม่ค่อยมีเวลาในการควบคุม อาคารเรียนของศูนย์อยู่ไกลกู่ทำให้มีปัญหาในการดูแล ควรมีการติดตามผลงานของครูที่เลี้ยงอย่างเสมอ ควรปรับปรุงศูนย์ให้ดีขึ้น แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในช่วงที่มีการจัดทำงบประมาณ คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ดูแลเด็ก ควรมีการจัดทำโครงการเสนอขอของงบประมาณในช่วงที่องค์การบริหารส่วนตำบลกองแขกจัดทำแผนพัฒนาสามปี หรือการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณประจำปี

การดำเนินกิจกรรมหรือการพัฒนาศูนย์พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล กองแขวงควรมีการแจ้งให้ฝ่ายต่างๆรวมถึงประชาชนทราบถึงการดำเนินงานและควรมีการจัดตั้งงบประมาณในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเหนือจากงบประมาณที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้อุดหนุนให้ ด้านการบริหารบุคลากรควรมีแนวทางการพัฒนาคือ จัดให้มีการสำรวจความต้องการด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อนำความต้องการมาวางแผนกำหนดปริมาณงานให้เหมาะสมกับอัตรากำลังที่มีอยู่ มีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เปิดโอกาสให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร และร่วมเป็นกรรมการในการคัดเลือกครูผู้ดูแลเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์ ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างต่อเนื่องและจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และควรมีการจัดตั้งงบประมาณในการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จัดหาสื่อการเรียน การสอนนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ ด้านการพัฒนาผู้เรียนจัดให้มีการประชุม ทุกครั้งเพื่อวางแผนการรับนักเรียนเข้าเรียนในปีการศึกษาหน้าและจัดให้มีการนำผลการ ประเมินพร้อมทั้งการทำรายงานประจำตัวนักเรียนเพื่อรายงานให้ผู้ปกครองทราบ

ภูวดล ภูวลาภรณ์ (2552 : 94-103) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยสรุปได้ ว่า ระดับปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ ขามเฒ่า จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับ มากทุกด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้าน วิชาการและด้านบริหารงานทั่วไป ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำแนกตามตามตำแหน่งพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แมก จำแนกเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก จำแนกตามสังกัดโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนก เป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันทั้ง 4 ด้าน การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะที่มีต่อปัญหาการบริหารงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ครูผู้สอนควรมีหน้าที่ดูแลเด็กเท่านั้นไม่ควรทำงานอื่น ควรมีครูผู้ดูแลเด็กมากกว่านี้ ผู้ดูแลเด็ก ควรได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม ผู้ดูแลเด็กควรได้รับการฝึกอบรมศึกษาทางด้านศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ด้านวิชาการ ควรมีการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่อง ควรให้เด็กได้มีการ

เรียนรู้ร่วมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อการเรียนรู้ ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนเป็นประจำ ด้านบริหารงานทั่วไป ควรมีการจัดอาหารเสริมที่มีประโยชน์กับเด็กอย่างหลากหลาย ควรมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็ก ห้องเรียนควรมีความเหมาะสม ถูกสุขลักษณะ อาคารเรียนและห้องเรียนควรมีความปลอดภัย ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้มีความเหมาะสม ควรใช้งบประมาณตามลำดับความจำเป็น ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้งบประมาณ ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอ

เขมิกา นุ่มพุ่ม (2553 : 74-79) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการทั่วไป พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากหลายฝ่ายให้ความสำคัญในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งเป็นไปตามการจัดทำมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถดำเนินงานเพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม โดยผู้ปกครองมีระดับความคิดเห็นในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า เป็นด้านที่ผู้ปกครองให้การเสนอแนะมากที่สุดเพราะถึงเห็นถึงความปลอดภัยของบุตรหลาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้ปกครองได้เสนอแนะพบว่าควรมีของเล่นหลาย ๆ อย่างเพื่อพัฒนาทักษะของเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในทุกด้าน เนื่องจากกิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนมีน้อย การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนหรือจากภายนอก และกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ยังมีน้อย แนวทางการแก้ไขปัญหาคือควรมีการนำนโยบายจากชุมชนเข้ามีส่วนร่วม และควรมีการจัดกิจกรรม การอบรม แก่ผู้ปกครอง เพื่อความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนมากยิ่งขึ้น เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นผู้ปกครองเด็กมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครอุดรธานี โดยรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากผู้ปกครองเด็กจะมี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้แตกต่างกัน แต่ความต้องการของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการรับบริการและระบบการบริหารจัดการ ดูแลบุตรหลานที่ดี มีประสิทธิภาพเหมือนกัน

ถวิล สารใจ (2553 : 72-77) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมมีสภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคาร สถานที่และความปลอดภัย เรียงลำดับดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ดูแลเด็กมีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีที่พักเด็กป่วยแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์พยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี ทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อย่างสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนของท่านมีพัฒนาการด้านสติปัญญาเหมาะสมตามวัย ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ จัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับการดำเนินงานและทิศทางการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนรับผิดชอบ รองลงมาคือ หลักเกณฑ์ในการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้ามาเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์ จึงทำให้คุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กไม่ตรงตามมาตรฐานเท่าที่ควร ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่ยังไม่มีการเรียนเป็นเอกเทศ ห้องเรียน ห้องน้ำและห้องส้วมไม่ได้มาตรฐาน ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร คือเด็กที่เข้ารับการศึกษาในศูนย์มีอายุที่ไม่เท่ากันและสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน คือประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจ และไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ธนวรรณ พลินยศ (2553 : 80-85) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่น อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโดยรวมจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกันส่วนใหญ่เห็นว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแว่นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4 ด้าน ข้อเสนอแนะ ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ พบว่า ควรมีการจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพ สม่่าเสมอ รองลงมาคือ ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างเพียงพอและเหมาะสม ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่าควรมี การปรับปรุงอาคารใหม่ เนื่องจากมีความคับแคบ รองลงมาคือ ควรมีสื่อการสอนที่ทันสมัย และเพียงพอกับความต้องการ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ควรมีการจัดทำ แผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรและนำไปปฏิบัติจริง รองลงมาคือ ควรมีสื่อการสอน ที่ทันสมัยและเพียงพอกับความต้องการของเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน พบว่า ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำ รองลงมา คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์งานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจาก ผลการศึกษาดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้ามีข้อเสนอแนะดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ควรมีการประเมินการปฏิบัติหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กและประชาสัมพันธ์ผลการประเมินให้ ประชาชนทราบถึงประสิทธิภาพการดำเนินงานของครูผู้ดูแลเด็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือขอรับการสนับสนุน งบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อจัดซื้อเครื่องเล่นสนามและควรมีการ ตรวจสอบเครื่องเล่นสนามอยู่เป็นประจำ ด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อเป็นมาตรฐานในการเรียนการสอนและควรมีการนำภูมิปัญญา ท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนหรืออาจศึกษาดูงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 วัน ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ควรมีการจัดตั้ง กองทุนส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ

อำพร พันธุ์งาม (2553 : 63-69) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุบลราชธานี โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านบุคลากรและการจัดการงานระบบ

การ ประกันคุณภาพภายใน ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย งานอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ การทำรั้วกันบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นสัดส่วน การฝึกซ้อมการใช้เครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนและการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน งานการกำหนดแผนและแนวทางการร่วมมือเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ประชาชนใช้อาคารสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม จัดให้มีกองทุนส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านธุรการ การเงินและพัสดุ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีวัสดุ ครุภัณฑ์ที่ดินและสิ่งก่อสร้างเพียงพอในการบริหาร มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง นายองค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการศึกษา และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านบุคลากรและการบริหารจัดการไม่แตกต่างกัน องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางมีสภาพการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรแตกต่างกัน ปัญหาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากรและการบริหารจัดการบุคลากรมีคุณวุฒิไม่ตรงตามสายงาน บริหารงานแบบอุปถัมภ์ ด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมไม่ได้มาตรฐานและตั้งในพื้นที่ของหน่วยงานอื่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีปัญหาด้านการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน สื่อ วัสดุ และหลักสูตรที่สอดคล้องตรงกับความต้องการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชน ขาดการประชาสัมพันธ์

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Lunita. (2000 : 2118-A) ได้ศึกษาการสนับสนุนของชุมชนสำหรับโรงเรียนรัฐบาลในรัฐแอละแบมา โดยใช้คำถามในการวิจัยว่าชุมชนที่เป็นชุมชนกลุ่มน้อยมีจำนวนมาก มีการสนับสนุนของชุมชนมากกว่า โดยใช้การวัดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 8 ประการ คือ 1) สนับสนุนทางการเงิน 2) สนับสนุนทางสื่อ 3) การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้ปกครอง 4) การออกสู่ชุมชนของระบบโรงเรียน 5) ชุมชนใช้สิ่งอำนวยความสะดวกของโรงเรียน 6) โปรแกรมสนับสนุนของชุมชน 7) การเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง และ 8) การประเมินของศึกษานิเทศก์ นอกจากตัวแปร คือ เชื้อชาติ ชนชั้น การเป็นคนชุมชนเมือง ขนาดกลุ่มโรงเรียน และจำนวนเด็กในวัยเรียน ทำการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เชื้อชาติ ชนชั้น และเป็นคนชุมชนเมือง มีอิทธิพลต่อการสนับสนุนของชุมชนลำ

สำหรับโรงเรียนรัฐบาล โดยรวมชี้แนะว่าระบบที่มีค่าร้อยละของจำนวนนักเรียนชนกลุ่มน้อยต่ำกว่า ระบบที่มีผู้ปกครองได้รับการศึกษาสูงกว่าและของจำนวนนักเรียนชนกลุ่มน้อยต่ำกว่า ระบบผู้ปกครองที่ได้รับการศึกษาสูงกว่าและระบบในเมืองมากกว่าจะมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเข้มแข็งกว่า

Patricia. (2002 : 3008-Abstract) ได้ศึกษาผู้มีส่วนร่วมในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแถบตอนกลางของเมืองแอตแลนติก โดยเน้นการศึกษาลักษณะการพัฒนาของผู้มีส่วนร่วม โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ถูกคัดเลือกมานั้น มีความหลากหลายกล่าวคือ ในส่วนภูมิภาคอยู่ในเมืองและชานเมือง เป้าหมายของการจัดการศึกษาเพื่อจัดแบ่งความสำเร็จ โดยใช้แผนการสอนที่นำมาสอนแล้วนำโรงเรียนที่ได้รับพิจารณาคัดเลือก พบว่าโรงเรียนมีความจำเป็นที่ต้องเกี่ยวข้องกับอาสาสมัครชุมชนในเรื่ององค์ประกอบสังคมมานุษยวิทยา เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเอง และการลงทุนเพื่อตนเองของผู้มีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจในชุมชน โดยมีลูกจ้างของโรงงานเข้ามาเป็นผู้ประกอบการนักเรียน เป็นกลยุทธ์ที่ประสบผลสำเร็จในการสร้างความสัมพันธ์ระยะยาว นำมาซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จ

Maria. (2006 : unpagged) ได้ศึกษาการศึกษามาตรการด้านความปลอดภัยและแนวทางการป้องกันในเค้กระดับปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า นอกจากการจัดสาระการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยแล้ว ความปลอดภัยก็ไม่อาจมองข้ามซึ่งความปลอดภัยดังกล่าวมิได้หมายถึงอุบัติเหตุทั่วไปเท่านั้นแต่ยังหมายถึงความมั่นคงต่อจิตใจอีกด้วย โดยเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้องรอบตัวเด็ก ผู้เชี่ยวชาญได้ให้แนวคิดไว้ว่าควรมีการออกแบบการสอนที่ปลอดภัย เมื่อเด็กมีปัญหาคควรมีการรักษาอย่างเป็นระบบและควรมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการวางแผนการจัดหลักสูตรความปลอดภัยในสถานศึกษาด้วย

Meilien. (2008 : 113-136) ได้ศึกษาการรับรู้ของผู้ปกครอง : กรณีศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการคัดเลือกคุณภาพผู้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลเด็ก ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาดำเนินความเห็นด้านความเชื่อ คุณภาพการศึกษาของผู้ดูแลเด็ก การเข้ารับการอบรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และความกังวลของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูง ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำจะรับรู้ปัญหาในการจัดการศึกษาของครู ไม้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษายังพบอีกว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดูแลเด็กที่มีคุณภาพ คือ ผู้ดูแลเด็กได้เข้ารับการอบรม ซึ่งจากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมีความสัมพันธ์ทางบวกที่

สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ปกครอง ดังนั้น การที่ผู้ดูแลเด็กจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ของเด็กจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองตัดสินใจนำบุตรหลานเข้ารับการเลี้ยงดู

Howard. (2010 : 79-99) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองที่ส่งผลกระทบต่อความเครียดในการเลี้ยงดูเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีความกังวลใจในการดูแลเด็กมากที่สุดสองด้าน คือ ภาระทางด้านการเงิน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู และด้านการรักษาความสะอาดของอุปกรณ์ในการเลี้ยงดู ของเล่น และอาหาร

Searfoss. (2011 : 143-150) ได้ศึกษาความกังวลของผู้ปกครองต่อการเข้ารับการอบรมโปรแกรมผู้ดูแลเด็กเด็กมืออาชีพของครูผู้ดูแลเด็ก จากการศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีความกังวลในด้านการเข้ารับการพัฒนาของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะมีการจ้างงาน การสร้างแรงจูงใจ ให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนาผู้ดูแลเด็กแบบมืออาชีพที่ต้องเข้ารับการศึกษารูปแบบตนเองตามโปรแกรม เพราะผู้ดูแลเด็กมีข้อจำกัดด้านเวลาและต้องเข้ารับการพัฒนาล่วงเวลาเลิกงานแล้วเท่านั้น จึงต้องพัฒนาโปรแกรมให้มีความดึงดูดต่อความต้องการเข้ารับการพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมการพัฒนาคู่มืออาชีพผู้ดูแลเด็กมืออาชีพที่มีความเหมาะสมกับศูนย์เด็กที่มีขนาดเล็กเท่านั้น ซึ่งไม่เหมาะสมกับศูนย์ที่มีขนาดใหญ่

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ ประกอบด้วย ด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากชุมชน ซึ่งการที่จะจัดการศึกษาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพนั้นจะต้องประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ท้องถิ่น รวมทั้งประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินการให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษานั้นจะต้องให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ที่สำคัญคือจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดการศึกษาของท้องถิ่นนั้นควรมีงบประมาณ บุคลากร เครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างพอเพียง มีมาตรฐานในการบริหารงาน มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน มีการติดต่อประสานงานอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ และที่สำคัญคือ ต้องพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป